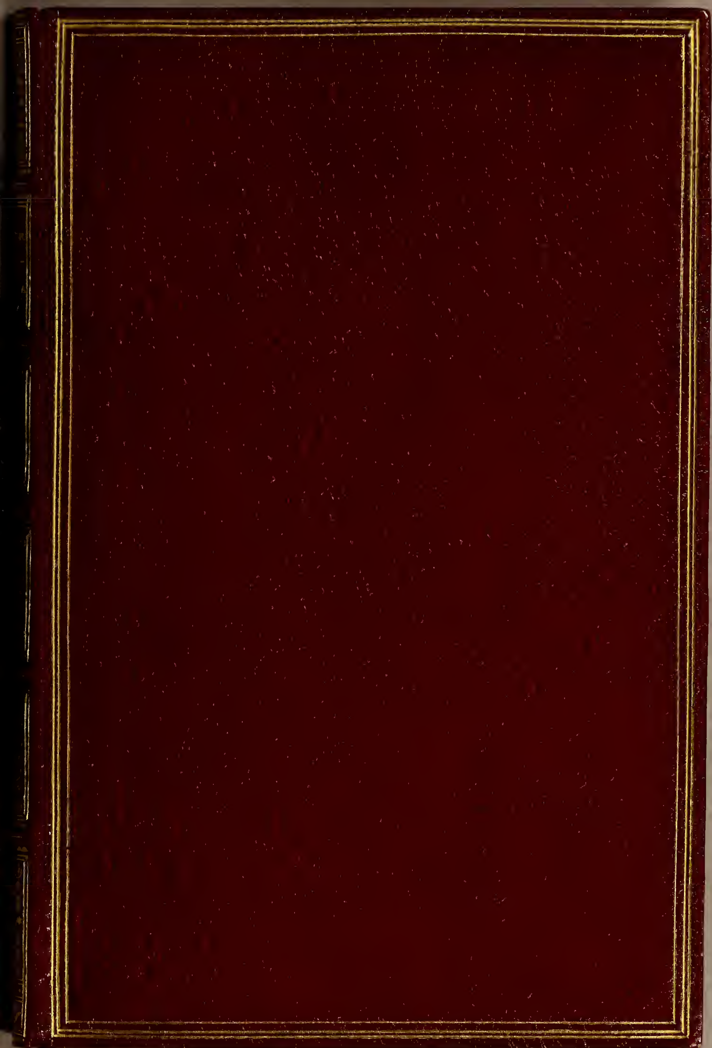
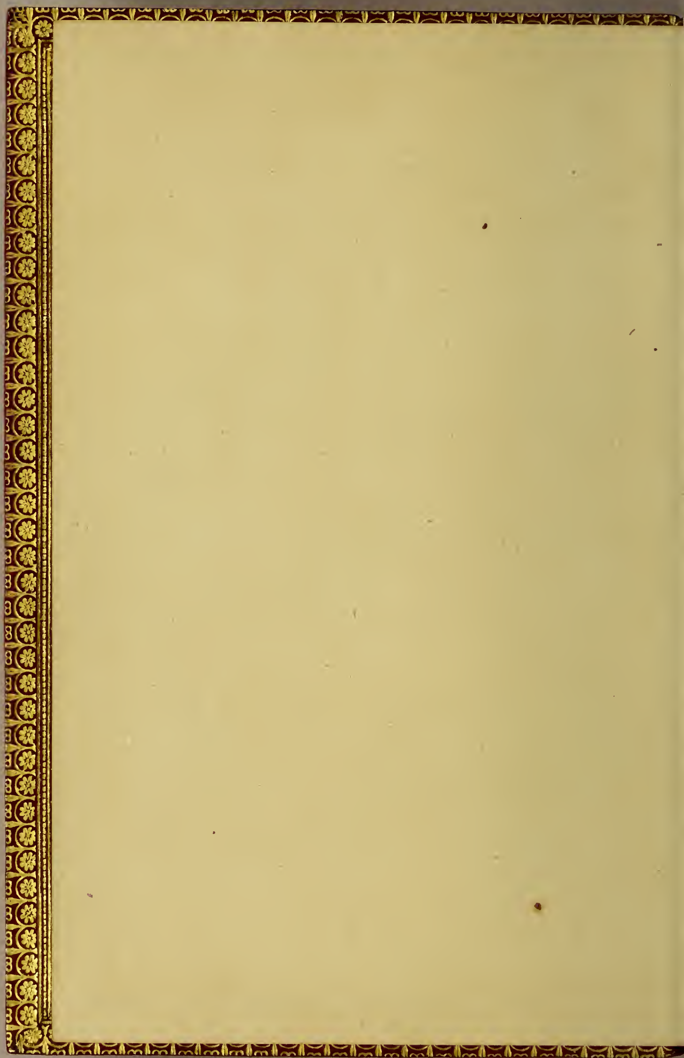
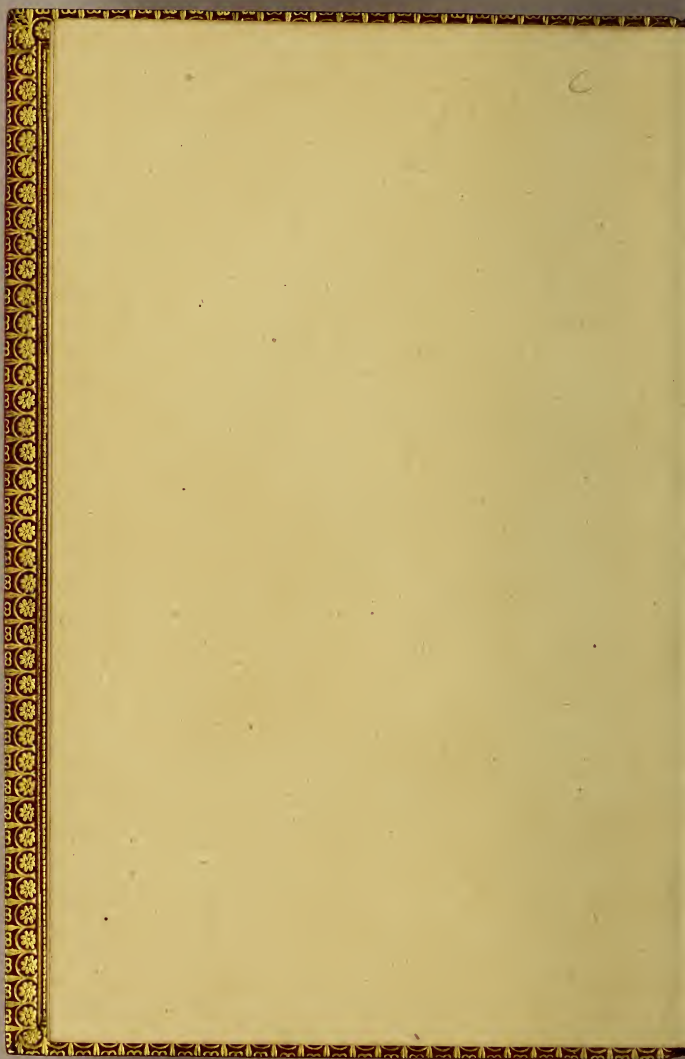

GAUDEO

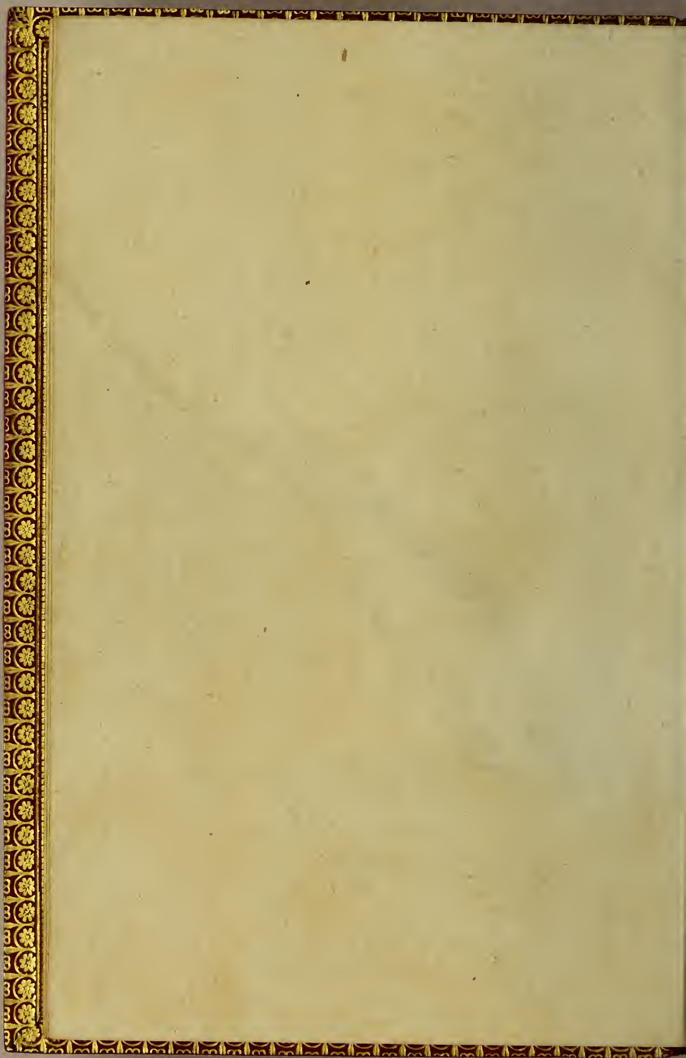

RVDIMENTORVM COSMOGRAPHICOrum Ioan. Honteri Coronensis libri IIII. cum tabellis Geographicis elegantißimis.

De uariarum rerum nomenclaturis per classes, liber I.

TIGVRI APVD FROSCHOuerum. Anno M. D. XLIX.

RVDIMENTORVM COSmographicorum Ioannis Honteri Coronensis Liber I.

Oelorũ partes, stellas cum flatibus, urbes,
Regnaq; cum populis, sparsas & in æquore terras,
Montesq; & fluuios, iunctasq; animalia plantis:
Officia ac sectas uarias, operumq; labores,
Morborumq; simul species & nomina dicam.
Mundus in æthereum, qui desuper imminet orbi,
Inq; elementorum duplicatur corpora primum.
Aethereus duplices sphærarum continet orbes,
Fixaq; cum septem stellis errantibus astra.
Maiores cycli, qui mundum partibus æquis
Distribuunt, ut signifer æquatorq; feruntur:
Quemq; dies medius designat, & imus horizon,
Lacteus, ac duo qui ducuntur ab axe coluri.
Zodiacus primum bißenis undiq; signis
Conspicuus, tropicum attingens obliquus utrinq;
A summo cancrum, capricornum cernit ab imo.
At qui signiferum rectus secat, inq; priori
Lanigeri libræq; gradu lucem æquat & umbras,
Aequator, media in mundi regione locatur.

Qui paribus ſpacijs occaſum cernit & ortum
Circulus, & gemino concurrit ſemper in axe:
Diſcernitq; diem, uariatq; meſembrinus orbem.
Hinc medium ſphæræ ſuperum diſtinguit ab imo
Alter, & is cœli primum terræq; ſupremum
Coniungens, fertur (quia uiſum finit) horizon.
Lacteus hinc ſequitur candore notabilis ipſo,
Qui ſolus cœlo ſpectatur nocte ſereno,
Tranſuerſusq; diu geminum prætermeat axem.
Mox bini ſubeunt, qui quattuor antè relatos,
Seq; ſecant, gemino coeuntes cardine mundi,
Tempora qui ſignant anni, cœlumq; per aſtra,
Quattuor in partes diuiſum menſibus æquis.
Hinc alios numerant prædictis orbe minores,
Qui per inæquales diducunt ſidera partes.
Circulus ad boream complectitur Arcton, & intus
Sidera concludit liquidum fugientia pontum.
Alter ad æſtiui defixus ſidera Cancri,
Solſtitio longum cogit decedere Solem.
Tertius hunc ultra Brumalis nomine dictus,
Quo nocte a tropico ſol porrigit in capricorno.
Vnus ab his ſupereſt extremo proximus axi,
Quem terris preſſum notius deſcribit horizon.
Hisq; parallelis zonis tibi quinq; profundum

Diuiditur

Diuiditur cœlum, totidemq́; plagæ orbe premuntur,
Quarum quæ media est, uix est habitabilis æstu,
Nix tegit alta duas, totidem inter utranq; locatæ
Temperiem retinent mista cum frigore flamma.
Hanc nos incolimus, contraq́; antichthones illam.
Nec dubium antipodes multis consistere terræ
Partibus, ad centrum directis undiq; plantis.
Puncta duo cœlum in paruos ubi uoluitur orbes.
Constituere polos, geminoq́; à cardine mundi
Per centrum terræ tenuis deducitur axis.
   Signifer hinc bissex obliquat sidera, quorum
Sex uidet ad boream, sex æquidialis ad austrum.
Terdenis gradibus signum distinguitur unum,
Bis tricena, gradus memoratur habere minuta.
Atqui signorum uaria est natura genus,
Mascula sunt, aries, gemini, leo, libra, sagitta,
Fusor aquæ, iunctumq́; simul sortita calorem.
At sibi fœmineam consciscunt frigida sortem,
Bos, cancer, uirgo, capricornus, scorpio, pisces.
Frigida sunt nocti, sed mascula sacra diei
Ipsa quoq; his anni uariantur tempora signis,
Nanq́; aries, taurus, gemini, sunt sidera ueris:
Aestatem cancer, leo trux cum uirgine complent,
Scorpius autumnum, & duplici cum lance sagittas

Inde hyemem pisces, capricornus, aquarius addunt.
Restat adhuc eadem ternis proportio signis:
Ignea triplicitas aries, feruens leo, Chiron:
Terrea sed taurus, uirgo & capricornus habentur:
Aëream sortem chelæ, urniger atq; gemelli:
Scorpius appropriat, piscesq́; & cancer aquosam.
Deniq; cum uegetet communis corpora uirtus,
Singula membra tamen quoduis sibi uendicat astrum:
Quippe aries capiti, taurus ceruicibus hæret,
Brachia sub geminis censentur, pectora cancro.
Sorte regit scapulas leo, uentrem atq; ilia uirgo,
Libra tenet lumbos, & scorpius inguine regnat,
Arcitenens femori, genibus capricornus amatur,
Cruraq́; fusor aquæ reficit, uestigia pisces.
Et quoniam uariæ currentes ordine stellæ
Corporis æquales spacio, similesq́; colore,
Haud internosci poterant, solertia sparsas
Struxit in effigiem & uariarum membra ferarum,
Impositáq; simul iunctis cognomina stellis.
[illegible] boream geminas ingens Draco diuidit Arctos.
Hinc subit Arctophylax pariterq́; Corona, Lyræq́;
Proximus Engonasis: post hunc ophiuchus et Anguis.
Mox Aquila & Telum surgunt, & lactea Cygni
Sidera Pegasus hinc sequitur Delphina, simulq́;

Andromede, Cepheusq́; & Caßiopea parentes,
Armatusq́; gener Pe∫eus: circum ora Medu∫æ
Horrida, Deltoton ∫imul Heniochusq́; feruntur,
Hinc aries, taurus, gemini, cancer, leo, uirgo,
Libraq́;, ∫corpius, arcitenens, caper, hydria, pi∫ces.
Cetus & Eridanus po∫t hæc uertuntur ad au∫trum,
Orionq́; premens Leporem. Procyonq́; re∫ulgens,
Inde Canis maior ∫tellataq́; cernitur Argo,
Perq́; trium loca ∫ignorum ∫e porrigit Hydra,
Craterem dor∫o ge∫tans, Coruumq́; loquacem.
Hic Fera Centauro re∫upina tenetur, at ultra
Thuribulum, notiæ Pi∫cis fugit a∫tra Coronæ.
Sunt etiam propriæ dictorum ∫idera partes:
Pleiades in dor∫o tauri ∫ex e∫∫e feruntur,
Fronte ∫edent Hyades, fundendis imbribus aptæ,
Inde Propus pedibus geminorum præuia, ∫ed quæ
In cancro nubem referunt, Præ∫epe uocantur,
Moxq́; duo circum Præ∫epe feruntur A∫elli.
Regia ∫tella nitet genero∫i in corde leonis,
Virginis in ∫umma ge∫tatur Spica ∫ini∫tra,
Sed Protrygeta ∫ubit prope dextram uirginis alam,
Quattuor in dextra quæ con∫piciuntur aquari,
Vrnam: at quæ pi∫ces connectunt, Vincula dicunt.
Nodus ine∫t Vinclo: pedibus ∫ubiecta Bootæ

Arcturi stella insequitur Plaustrumq; Bouesq;,
Postremas Helices stellas: humeroq; sinistro
Heniochi residet sidus pluuiale Capellæ,
Inq; manu læua geminus discernitur Hœdus.
Ast argo in summa micat inclyta stella Canopi.
Sirius inde Canis fixus maioris in ore.
Hinc tibi per medium septem decliue feruntur,
Saturnus, Sol, Luna, Venus, Mars, Iupiter, Hermes
Fixa quidem toto circumuoluuntur olympo
Sidera, sed proprios retinent errantia motus:
Semper enim currunt fixis contraria stellis,
Atq; domos habitant bissena per astra, suasq;
Exercent illic proprio quisq; ordine uires.
Luna tenet cancrum, geminos cum uirginis astro
Mercurius, tauro & chelis Venus ipsa quiescit.
Feruidus inde leo Soli, sed scorpius ardens
Atq; aries Marti cedunt: hinc piscis uterq;
Centaurusq; Iouem, Saturnum fusor aquarum
Rectorem agnoscit, simul ægocerotis & astrum.
At planetarum in rapidis distantia signis,
Dicitur aspectus, quo se impediuntq; iuuantq;.
Cum duo planetæ alterutris distare uidentur
Sextam signiferi partem, uel per duo signa,
Aspectus fertur sexangulus: at tria quartam

Zodiaci

Zodiaci partem cum stant per signa planetæ,
Conspicitur facies quadrangula: tertia sed pars
Signiferi, reddit per quattuor astra trigonum.
Deniq; per mediam contraria sidera partem
Eminus aspectum soliti firmare planetæ:
Ac certis spacijs concurrere rursus eodem
In signo, quoties superi obscurantur ab imis.
Sunt etiam aduersa gemini se parte secantes
Orbes, quos faciunt Solis Lunæq́; meatus:
Sectio qua Phœbe gelidas ascendit ad arctos,
Hæc eadem caput est: sed & altera cauda draconis,
Qua Luna imbriferum cursu descendit ad austrum.
Accipe quo spacio perlustrent signa planetæ:
Saturnus cursum duodena per astra rotatum
Motu retrogrado terdenis conficit annis.
Bissenisq́; Iouis bissena perambulat astra
Sidus: at ipse duos graditur Mars amplius annos.
Sol in se sua per uestigia colligit annum.
Signa Venus, dubiusq́; anno minus amplius Hermes,
Sed bis quindenis percurrit Luna diebus.
Hinc ortum triplicem nobis posuere priores,
Quo stellæ ascendunt, obituq́; sub æquora pergunt.
Cosmicus exorto stellas cum sole reducit,
Cum simul aduersæ tingunt se Tethyos undis.

Occiduo Chronicus ſurgentes cernit horizon
Sole, & in oppoſita ſtellas regione cadentes.
Quin ubi Phœbus equis ſummo procul axe receßit,
Incipiunt ſtellæ ſenſim apparere minores.
Mox cum ſol propior flammis opera omnia luſtrat,
Aſtra polo fugiunt, quorum ſimul agmina cogit
Lucifer & cœli ſtatione nouißimus exit.
Vt ſtellæ in longum primo diſtare uidentur
Arietis à puncto, ſic has ecliptica monſtrat
Linea ſigniferi in latum ceßiſſe. Per axem
Et fortunatas quæ tranſit linea terras,
Inde quidem trahitur diſtantia longa locorum.
Sed ſpacium latum eſt, quod ab æquatore recedit,
Atq; poli gradibus reſpondet ubiq; leuati.
Declinat ſidus, cum diſtat ab æquidiali.
Eleuat, ex imo quod in altum mittit horizon.
Meſſembrimorum quiuis ſemiſſe recepto,
Quindeniue gradus, reſpondent protinus horæ
Vnius ſpacio: ſex & triginta feruntur:
Quiſq; gradus denos retinet: quantoq; recedit
Longius à medio noctes æquante dieſq;
Orbe, magis coiens geminum decreſcit ad axem,
Aeſtiuoſq; dies numeroſis explicat horis.
At gradus in longum, ſub cyclo ſcilicet æquo:

In latum,ſtadijs reſpondet ubiq; locorum
Quingentis,quorum ſpacia hæc tibi carmina ſignant,
(Quattuor ex granis digitus formabitur unus.
Eſt quater in palmo digitus,quater in pede palmus:
Quinq; pedes paſſum faciunt,paſſus quoq; centum
Quinq; & uiceni ſtadium dant:ſed miliare
Octo dabunt ſtadia,& duplatum dat tibi leucam.)
Milleq́; bis decies paſſus nunc iura diurnum
Conſtituêre uiæ ſpacium:miliaria forte
Quattuor,exiguóue minus noſtratia reddunt.
Inferior mundus tellure & aqua,aëre & igne,
Dicitur ex primis rerum conſiſtere cauſis:
Ex quibus aßiduis uicibus modo cuncta creantur,
In quæ iterum,quicquid natum eſt,natura reſoluit.
Aëris æthereo uis eſt ſtabilita ſub igne,
Quæ ſibi dißimilis triplici regione notatur,
Summa calet,media eſt gelidißima,proxima utrunq;
Aeſtatem ac frigus diuerſo tempore ſentit.
Quippe uapor duplex aſcendit in aëra,primus
Craſſus & humidior propria grauitate tenetur:
Aridus atq; calens ſine pondere proſilit alter.
Ex humente quidem concreſcere ſæpe feruntur
Hybernæq́; niues,matutinæq́; pruinæ,
Largior & craßis deſcendens nubibus imber,

Rores'q; nebulæ'q;, & mista grandine nimbi.
E ſicco alterna generantur ſorte uapore,
Fulgura cum tonitru, rapidi cum fulmine uenti.
Nomina uentorum poſthac patriam'q; docebo:
Quattuor oppoſitis ueniunt è partibus orbis,
Quos circum uarij dextra læua'q; feruntur,
Impellunt'q; leues aduerſis flatibus auras.
Frigidus à ſummo deſcendit Aparctias axe,
Circius ad zephyrum, Boreas hunc cingit ad ortum.
Auſter ab aduerſo pluuias inducit olympo,
Ab Lybe qui dictum, dictum quoq; ſpectat ab Euro.
Inſuper & uerno flat Subſolanus ab ortu,
Solſtitium huic ſociat retrahentem nubila uentum,
Brumales'q; tropæ uiolentum flatibus eurum.
Occiduo Zephyrus de cardine ſpirat, at ipſum
Africus hyberno contingit ſole cadente,
Ac ſimul Argeſtes æſtiuo ſolſtitiali.
Tempus & ad ſolidam propius deſcendere terram,
Quæ centro in medio penitus firmata quieſcit.
At circum roſeis ſol uectus ubiq; quadrigis,
Exortu lucem, diſceſſu procreat umbram.
Eclipſim'q; facit, ſi quando corpora lunæ
Obiectu terræ radijs intacta relinquit.
Oppoſitis'q; leuem pingit ſub nubibus Irim.

Nec

Nec dum etiam solitas diuersis mensibus anni
Continuare nices, uariasq; nouare locorum
Perpetuo cessat motus discrimine formas.
Longa parallelis est subdita terra duobus,
Vnde dies medium ab reliqua distinguitur horam:
Climaq; in oppositis memoratur partibus orbis.
Atq; hinc per Meroen, per niloticamq; Syenen,
Et per Alexandri, rhodij quoq; Apollinis urbes,
Perq; Hellespontum atq; Borysthenis ostia currunt,
Riphæasq; arces, quibus additur ultima Thule.
Inde per antithesim contraria climata longas
Imparibus spacijs uariant noctesq; diesq;.
Quinetiam tellus uaria ratione uocatur,
Insula, continuum simul & peninsula, & isthmus.
Aequoreos itidem fluctus, quibus abditus orbis,
Oceanum appellant, pelagusq; sinumq; fretumq;.

RVDIMENTORVM COS- mographicorum Liber II.

NVnc quoque terrarum triplices percurrere partes,
Europæ, pariterq; Asiæ, Libyæq; calentis,
Aggrediar, priscis miscens noua nomina regnis.
Nanq; uelut rerum cursus sub sole per orbem
Incertis uicibus nunc huc, nunc fluctuat illuc,
Nec retinere ualet stabilem per secula sortem:
Sic olim indigenis bello, fame, peste fugatis,
Nomina sæpe nouis sunt commutata colonis.
Finibus Europæ clauduntur Iberica regna,
Quæ prima oceanum spectant, solemq; cadentem.
Hinc sursum uersus borealia littora Galli,
Germaniq; tenent, & gentes Sauromatarum,
Quæ Scythiam partim contingunt solis ab ortu:
At Scythiam Thraces opibus belloq; superbi,
Et Macedum quondam clarißima regna sequuntur.
Græcia dehinc notium longe procurrit ad axem,
Cui Peloponnesus bimari coniungitur isthmo.
Hinc procul ionios exceptans margine fluctus
Adrias, Illyricis Italos seiungit ab aruis.
Europæ medium Dacorum regna tenent: mox

Pannoniæ

Pannoniæ tellus uicinis iuncta Polonis,
Vndiq; terrificis premitur nimis obuia bellis.
Principioq; triplex Hispania continet urbes,
Bætica quas posuit, quæ nunc Granata uocatur:
Quasq; Tagus spectat per Lusitanica regna,
Quæ modo Castiliæ mutato nomine tellus,
Galliciæ simul & Portugallensis habetur.
Et quas præcipiti cursu pertransit Iberus,
Qui per Nauarram tarraconensia rura
Obliquus fugiens, pelagi coniungitur undis.
Corduba principio præpollet, & Ispalis urbes,
Priscaq; Tartessus, Paxiulia, Compostella,
Hinc & Vlyßippo simul & Salmantica, moxq;
Illipulæ magnæ & geminæ Carthaginis arces.
Toletum, infelixq; olim Numantia, Burgis,
Mœniaq; Emeritæ, & Gallis uicina Gerunda:
Tum Pompeiopolisq; Augustaq; cæsaris, atq;
Tarraco quæ nomen citimo dedit inclyta regno.
His iungas ueterem cum Barchinone Saguntum,
Dertosamq;, urbemq; Valentis nomine dictam,
Ac plures alias, ubi non obscura feruntur
Flumina, & hesperio recludunt ostia ponto,
Bætis, Anas, Doriæq; simul Miniiq; fluenta,
Et Tagus auriferis paßim fœcundus arenis,

Hic Sacrum, Nerium, promontoriumq́; Trileuce
Occano incumbunt: pelago Scombraria, Calpe,
Quæ ſociam ſpectat trans æquora ſtrictæ columnam.
Gallica Pyrene ſublimi uertice regna
Hiſpanis terris diſcernit ſolis ab ortu,
Quattuor in partes diuiſa: Aquitania prima eſt,
Celtica quam ſequitur: ſed Belgica Narbonenſem
Deſuper arctois ſubmotam ſpectat ab oris.
Has nunc alternis uicibus tenuere minores,
Gaſconij Turonenſesq́; nouiq́; Britanni,
Normandi, Franci, Burbonenſes & Auerni,
Picardi, Flandriq́;, Hanones, ditesq́; Brabanti,
Campaniq́;, & quos Burgundia priſca Sabaudis,
Ac Delphinatus pariterq́; Prouincia iungunt.
Verum Aquitanorum celebres memorabimus urbes:
Primaq́; Burdegala eſt, poſt hanc Genebumq́; tenetur,
Et Turonenſis tellus, & Auaricon, Andes.
Lutetiam inde colunt, & lugdunenſia Celtæ
Mœnia, ſed ceßit Rotomagus in ordine Belgis,
Et Gandauorum populi, ciuesq́; Louani.
Tullion hinc Lotharingorum atq; metenſia rura
Intermixta manent germanis undiq; terris.
Cis Rhodanum Auenion iacet, Allobrogumq́; Vienna:
Mox Arelas Geneuæq́; lacus, Viſontion, atq;

Maßilia

Maßilia externis quondam constructa colonis.
Vlterior Narbo, Mons pessulus atq; Tolosa.
Sequana post Mosam, Ligeris, fluuiusq; Garumna,
Oceani repetunt diuersa per ostia fluctus.
In medium pelagus concordi fluminis alueo
Ipse Araris Rhodanusq; Isara atq; Druentia currunt.
Germanas etiam terras prope flumina Rheni,
Atq; alias alio iungam sub sole iacentes.
Occiduas partes gens martia Germanorum
Heluetij, simul & Vasti colit incola regni:
Moxq; Sicambrorum populi, cultiq; Bataui.
Cimbrica cum Frisijs Septem subiecta trioni
Chersonnesus habet Pomeranos proxima saltus.
Slesia sed roseos solis consurgit ad ortus.
Inde Morauorum transgressus rura uidebis
Austriacos colles & campos uitibus aptos.
At Styriæ scopuli, rarisq; Carinthia campis
Australes, tangunt Athesina cacumina: moxq;
Heluetiæ summis æquandæ nubibus alpes,
Quattuor in partes aliò currentia fundunt
Flumina, Danubium, Rhenum, Rhodanumq; Padumq;.
Interiora tenent diuersis Teutones arua
Nominibus, iuxta Hercyniam cultißima syluam
Rhœtia Vindelicos Virtembergensibus agris

Diuidit: Alſaciam poſt hos Franconia iungit
Heſſorum populis: quin & Turingia Miſnæ
Saxonas ac Marchos ſociat, ſed Norica tangit
Oppida, continuis munita Boëmia ſyluis.
Trans Rhenū celebris Conſtantia prima tenetur,
Mox Baſilea, ſimulq́; Argentinenſia rura.
Treueris inde uetus Maguntinenſibus aruis
Iungit Aquiſgranum, Agrippinenſesq́; colonos.
Geldria, Traiectum, pariterq́; Antuerpia magno
Vicinæ oceano, cis Rhenum plurima paßim
Oppida reſpiciunt Fryſiorum ac Veſtfala rura.
Lipſia Brunſuigam gelidas hinc ſpectat ad arctos,
Caßiliam ad zephyrum, diſiunctos rurſus ad amnes
Hinc atq; hinc geminam Francfurti diſpicit urbem.
Aſt Erdfordenſi ſuccedit proxima tractu
Herbipolis, ſimul & uicinior Vlma Tubingæ.
Norica metropolis poſt has, & Praga ſequuntur,
Breslaq́; Lubecumq́; ac Vittemberga: ſed ultra
Danubium, tepidoq́; habitata propinquius auſtro,
Grecia, Villacumq́;, Oeniq́; cacumina pontis.
Hisq́; Salisburgam ſocies, pulchramq́; Viennam,
Cumq́; Ratiſpona Monachum: dehinc Vindelicorum
Auguſtam placet, & Patauinas addere ripas.
His quoq; largiflui fontes miſcentur & amnes:

Ad

Ad Boream currunt Amasus, Visurgis & Albis,
Rhenus, & hinc Odera, ac popularis utriq; Sueuus.
Danubius reliquos secum deducit ad ortum.
At nunc Sarmaticos campos Scythiamq; niualem
Cis Tanaim fluuium & Mæotidis ampla paludis
Aequora, sub stellis geminæ lustrabimus Vrsæ.
Hanc terram primum ueteres coluere Agathyrsi,
Et cum Thyssagetis Nomades, rigidiq; Georgi,
Quin & Hamaxobij plaustris sine sede uagantes,
Basternæq;, Getæq;, sagittiferiq; Geloni.
Insuper Euxino propior gens Taurica ponto,
Taurica supra alias quondam sæuißima gentes:
Sed cultus terræ postremis mitior annis
Contigit. Hesperiam partem, zephyrisq; propinquam
Nunc propria duplices retinent ditione Poloni,
Et quæ Sarmatico coniuncta est Prußia ponto.
At Massouitas simul & Samogitia rura,
Ad boream accliui sequitur Liuonia tractu.
Nec procul hippophagis affinis Rußia Moschis,
Iunctaq; Lithuanos tangit Podolia saltus.
Est etiam extremo quædam sub cardine tellus,
Ac Noriuegorum glaciali proxima ponto
Littora & indomitis contermina Suetia Gottis,
Scanorumq; rigens arctoo frigore tractus.

Sed tamen & cœlo propiora fruuntur iniquo
Oppida, Riphæis nimis infestata pruinis.
Atq; ideo raræ indigenis cultoribus urbes,
Quas inter celebris Posnania prima Plocenses
Dantiscosq́; pari discernit limite campos.
Inde Toronensi Mons regius additur urbi,
Moxq́; propinqua Rigæ Mariæburgensibus agris
Littora, Sarmaticiq́; caput Cracouia regni:
Quin & Lublinæ sociata Premislia terræ,
Vilna quoq;, & propior Leoburga tepentibus austris.
Istula præterea, liquidiq́; Borysthenis unda.
Pluraq́; per Scythicas currunt sine nomine terras
Flumina, stagnantesq́; augent remorata paludes.
Sed iam tempus erit propiores uisere partes.
Pannoniam Illyriamq́; simul, Thraceńq; cruenti
Mauortis patriam, nimium nimiumq́; propinquos
Dalmatiæ fines, uastatamq́; undiq; Bosnam.
Mysorum inde solum, Dacorumq́; oppida: quæ nunc
Moldauiq́; tenent, transalpiniq́; Valachi.
Et quæ carpathio septem circundedit arces
Vertice, bulgaricis modò Transyluania terris
Haud multum disclusa. Sed enumerabimus urbes:
Regia Budensis prima est, mox Agria, post quam
Cremniciæ montes, Posonensiaq́; arua sequuntur,

Et cum Strigonicis Cassouia prisca colonis.
His quoq; Bellogradum, & regalem iungimus Albam,
Emporiumq́; simul Varadini, atq; alta Cibini
Mœnia, præcipitiq; sitam sub monte Coronam,
Quam primam Europæ Christi documenta sequentem
Sol oriens radijs lustrat propioribus urbem.
Mox Adrianopolis Sophiæ uicinior aruis,
Nicopolisq́; triplex iacet, & Selymbria, Varna:
Inde Liburnorum Scardona, simulq́; Ragusi,
Queq́; tenent Ponti Byzantia littora fauces.
Quid memorem Anchialonq;, Heracleamq́;, Perinthũq́;
Abderamq́; Maroneamq́; & Olynthon & Aenon,
Callipolimq́;, & quæ sociant freta Seston Abydo,
Atq; alias, quarum iam nil nisi nomina restant?
Imò etiam patrijs nunc uix hæremus in oris.
Non tamen antiqui desunt regionibus amnes.
Danubius secum defert Oenumq́; Lycumq;,
Germanos fluuios: sed aquæ septemplicis Istri
Nomine mutato decliuibus undiq; ripis
Præcipitem Drauum ac Sauum, placidumq́; Tibiscum,
Et patrium simul in Pontum comitantur Alutham.
Strymonis Aegæo, Neßiq́; Hebriq́; fluenta
Miscentur pelago. Montes quoq; partibus illis,
Ismarus & Rhodope, coniunctusq́; Orbelus Hæmo,

Et qui Dalmaticis late discernit ab oris
Rascenses populos sinuoso uertice Scardus.
Vlterior Macedum tellus, quondam inclyta regna,
Continet Albanos, mox Pæonas atq; Pelasgos
Aemathiæ campos quoq;, Mygdoniæq; recessus.
His prope Thessalicis Magnesia iungitur agris.
Doris item spectat Locrensia rura, sed ultrà
Proximat Aonijs Phocensis & attica tellus.
Trans Isthmum Aetoli simul & uicinus Acarnan,
Epirusq; iacet, uarijs distincta colonis.
Atq; hæc prisca quidem, nunc Turcia tota uocatur,
Helladis ac uix dum uestigia parua supersunt.
Quin igitur ueteres potius celebrabimus urbes:
Primaq; Dyrrachiũ est, urbisq; ab Apolline dictæ
Mœnia, Pieriæq; domus gratißima Musis.
Hinc Hypatæ Phthiæq; & Larissæa sequuntur
Oppida, mox & Opûs, & Pella insignis alumnis,
Et quæ prima fidem nostrum diffudit in orbem,
Amphipolisq; simul, necnon Berrœa Philippiq;,
Et Thebæ Baccho celebres, & Apolline Delphi.
Aulidis hinc portus, Megara & cerealis Eleusis,
Tum proprium diuæ cognomen & urbis Athenæ.
His quoq; Naupactum, Anticyram & Calydonia rura,
Leucadiq; Ambraciamq; simul, glandisq; feracem

Dodanam & celsam Buthroti iungimus urbem.
Per Macedum fines pelagi petit Axius undas:
Nec procul & Chabrius rapidiq; Haliacmonis amnis,
Peneusq; fluens medius per Thessala Tempe:
Sperchij Ismeniq; uadum, Cephisus, & acer
Illissus, crebrasq; urgens Achelous arenas.
Quinetiam uarij celebrantur in Hellade montes:
Pelius, Othrys, Athos, & fato nobilis Oeta
Herculis, & bijugo Parnaßi uertice colles:
Virgineusq; Helicon, natusq; ad sacra Cithæron,
Ossaq; cum Pindo, maiorq; ambobus Olympus.
Hinc spectant Adriæ prærupta Ceraunia fluctus,
Sunion Aegæum. Sed uastas carmine terras
Helladis emensi, bimarem transibimus isthmum.
Ac simul argolicas & achæidas atq; Laconum,
Et Peloponnesi reliquas per littora gentes,
Vrbibus ex proprijs dictas lustremus, & intus
Arcadas antiquos: quibus adijcientur & urbes,
Argosq; Sparteq;, agamamnoniæq; Mycenæ:
Mox Epidaurus adest, & nobilis ære Corinthus,
Olenus & Sicyon, Patræq; humilesq; Cleonæ.
Gythion ac Trœzen, Messene, notaq; Lerne.
Inde Methona, Pylus. Pisarum atq; Elidis urbes,
Mantineæ, Tegeæ, Megalipoleosq; coloni.

Inachus Argolicos campos, Asopus Achiuos,
Eurotas cultus Lacedæmonis irrigat agros:
Nec procul Alpheus lapsus subter mare, qui post
Ore Arethusa tuo siculis confunditur undis.
Arcadiam illustres incingunt undiq; montes,
Menala, Taygetus, Pholoë ac Stymphalides umbræ,
Et cum Cylleno gelidi pineta Lycei.
In mare Spiræum tendit, Maleæq́; furentis
Aestus, & Acritas ac Tænarus ostia Ditis.
Hesperios procul hinc tractus, atq; itala regna
Incingit mare quod suprà, quodq́; alluit infrà:
Sed mediam duplices secat Appenninus utrinq;
Ausoniam in partes, Adriam littusq́; sinistrum
Cum Carnis Venetiq́; colunt, Galliq́; togati,
Vmbri Picentesq́; uiri, Prisciq́; Sabini,
Pelignosq́; sequens Frentanus & Appulus agros.
Hic salentini calabriq́; per oppida campi,
Magnaq́; in ausonijs habitatur Græcia terris.
Brucia Lucanos tyrreno littore primos,
Et Campanorum lætos circum æquora colles,
Volscorumq́; domos spectat, ueteresq́; Latinos,
Hinc Ligurum populos, Hetruscorumq́; penates,
Insubriumq́; agros, spaciosasq́; insuper urbes:
Quæq́; tenent Veneti munita palatia ciues,

Et Mutinæ Patauiq; arces, ditisq; Rauennæ.
Histrorum inde iacent Tergeste, Aquileia tractu:
Vltrà Ancona mari spectata, Bononia campis,
Mox & Ariminon & Ferraria, Nursia, Sulmo,
Sipuntum atq; Amiterna domus, Venusinaq; rura,
Brundusium, Hydruntũq;, propinquaq; tecta Crotonis.
Inde Tarentinæ Metapontum iungimus urbi,
Rhegion ac Locros, biferiq; rosaria Pæsti,
Sirenum scopulos, promontoriumq; Mineruæ,
Surrentum, Capuam atq; altum Præneste, Salernum,
Parthenopesq; arcem, & Cumeæ templa Sibyllæ,
Nuceriæ & Nolæ Beneuentanosq; colonos,
Antiphatæq; domum, & circeæ littora terræ.
Mox Caieta iacet, Sinuessaq;, Tybur, Aquinum,
Ardeaq;, & rerum quondam pulcherrima Roma.
Roma caput mundi: Perusinaq; rura sequuntur,
Et Florentinis immissus mœnibus Arnus.
Nec Mediulani pulchram reticebimus arcem,
Dertonam Ticinumq; simul, Genuamq; superbam,
Tridentum Pisamq; urbem, ueteremq; Cremonam,
Mantua quam sequitur, Verona, Placentia, Parma,
Atq; aliæ plures, quas præterlabitur amnis
Eridanus, post hunc Rubicon præcepsq; Timauus:
Hinc Tifernus, & Hirpinis è montibus ortus

Aufidus: ac Tuſcum qui deuoluuntur in æquor,
Vulturnusq́; celer, Silari Sarniq́; fluenta,
Cuiq́; fuit rerum conceſſa potentia, Tybris.
Sed quis finis erit, ſi proſequar omnia uerbis
Oppida & apricos colles, ſyluasq́; lacusq́;,
Fluminaq́; & campos, ſinuoſosq́; undiq; portus?
Omnia ſunt fama totum uulgata per orbem.

RVDIMENTORVM COSmographicorum Liber III.

HActenus Europæ luſtratis ordine regnis,
Et procul hinc uentis immēſa per æquora uecti,
Tandem Aſiæ magnæ populos uideamus & urbes.
Hanc late triplici contingens littore uaſtus
Alluit oceanus. Zephyris obuerſa tenetur
Inclyta Syrorum tellus, Aſiæq́; minoris
Portio, & antiquo notiſſima carmine Colchis.
Tum uariæ gentes paſſim deſerta Scytharum,
Mox etiam tenui felices uellere Seres,
Tartariciq́; tenent borealia rura coloni.
Hinc oriens Scythiam trans celſum ſpectat Imaum,
Regnaq́; trans latum quæ reſtant indica Gangem.
Quinetiam interior longe procurrit ad auſtrum
India, Carmanisq́; propinqua Gedroſia terris.

Persidis inde solum sequitur, chaldæaq́; regna,
Totaq́; thuriferis Panchaia pinguis arenis.
Multaq́; intus gentes celebres, populiq́; potentes
Terrarum uarios sparsim tenuere recessus.
Sed nos iam Syriæ pennis aduersa fauoni
Littoraq́;, & terram lustremus melle fluentem.
Prima Palæstinam Sirbonidis alluit unda,
Mox & oliuiferis Iudææ collibus, illinc
Phœnissas pariter gentes, Apamenaq́; rura,
Verum hinc palmiferam prorsus sociabis Idumen.
At Galilæorum spacioso limite fines
Latifluus Iordan scindit Trachonitidis aruis.
Interiusq́; solum bis quinis urbibus aptum,
Hinc Cœlen syriam, hinc Casiotidis aspicit agros:
Insuper & mediam concludunt flumine terram
Tigris & Euphrates, qui per Babylonica lapsi
Mœnia, uoluuntur sinuosum in Persidis æquor.
Sunt etiam egregiæ dictis regionibus urbes,
Ascalo, & Antipatris, pariterq́; Azotia rura,
Et Samaritanis habitata Sebasta colonis.
His sacram Solymorum ædem, Gazamq́; potentem,
Cæsaream duplicem, & priscam iungemus Ioppen,
Cum Sidone Tyrum celebrem, & Ptolemaidis urbem;
Beryton ac Tripolin, Myriandron, Laodiceam,

Tiberij, atq; alias Galilæi littoris arces,
Et Gadarenorum fines, urbemq́; Scytharum.
Nec procul Europum claramq́; uidebis Edessam,
Nisibin, & latio maculatas sanguine Carras.
Est quoq; diuersis non una Seleucia terris,
Prima tenet littus, medios colit altera campos.
Palmyra deinde subest, Hieræpoleosq́; coloni.
Antiocheia duplex, quarum accolit altera Taurum,
Altera per medium labentem cernit Orontem.
Chrysoroas pulchro præterfluit amne Damascum.
Iordanisq́; sacer geminis è fontibus ortus,
Per lætas ualles & amœnos undiq; saltus
Tandem Asphaltitæ diris immergitur undis.
Hoc tractu quondam Deus impietate superbas
Sulfureis flammis Sodomorum perdidit urbes.
Et Iericunta quidem similis uindicta secuta est:
Totaq́; nunc regio priscis uiduata colonis,
Obruta desertis uestigia quærit in agris.
At nunc præcipuos uideamus in ordine montes,
Fœcundum cedris Libanum, celebrataq́; fama
Carmeli iuga: mox è quo Deus ipse tremendo
Fulgure cum tonitru lapsum perterruit orbem.
Inde duplex Casius geminato uertice surgens,
Hinc Pelusiacæ, inde Seleuci iungitur urbi.

Verum

Verum age nunc tandem portas superemus Amani.
Ac primos Cilicum populos, Asiæq; minoris
Littora, & internos peragremus ubiq; recessus:
Pamphyliam & lycias urbes, Lyciæq; propinquos
Caras, & Aegæi confines æquoris agros:
Ioniæ clarasq; domos, Lydosq; penates,
Aeolidosq; & Mysorum quondam inclyta rura.
Hinc Rhetœa iacent Phrygiæ clarißima bello
Littora, principiumq; Propontidis Hellespontus:
Mox Bithynorum fines, quà strictior alter
Bosphorus Euxinum pontum concludit: at ultrà
Paphlagonum tellus coniuncta est Leucosyrorum,
Cappadocum & Chalybũ ferri prægnantibus agris.
Inde Lycaoniæ Pisidarumq; arua, simulq;
Mæones & Galatæ medios tenuere recessus.
Verum ea barbariæ nunc tam confusa premuntur,
Vt neq; sint noti fines, neq; mœnia terris:
Atq; ideo ueteres urbes, & prisca locorum
Nomina & insignem quondam celebrabimus Issum,
Mox intus Cydni diuisam flumine Tharsum,
Et crassam Soloen Pompei nomine dictam,
Coryciamq; urbem pariter portumq; specumq;.
Nec procul Aspendus ripas tenet Eurymedontis.
Hic etiam Attalicis colitur uicina colonis

Cynthia Pergensis simul & Patareus Apollo.
Inde Cragiq; iugum, nocturnoq; igne Chimæram
Terribilem, & Xanthi flauas linquamus arenas:
Piscosamq; Gnidon potius, claramq; sepulchro,
Vrbem Halicarnassum, & Mausoli nomine regis,
Aegæiq; alias memoremus littoris urbes:
Ionicæq; caput gentis, celebremq; uirorum
Mileton patriam, & Mycales sub rupe Prienen,
Cum Colophone Ephesum Latoidos æde superbam.
Hinc Sardi coniuncta tenent uineta Timoli,
Clazomenæ littus, sinuosos Smyrna recessus.
Interius Trallis, Philadelphia, Laodicea,
Pergamus ac Thyatira: sed & clarissima rerum
Troia sub idæis radicibus, unde Scamandri
Et Simoentis aquæ uoluuntur in Hellespontum.
Antandrus posthac subit, inq; Propontidis oris
Cyzicus, extremoq; iacens Nicomedia Ponto.
Hanc supra ad boream sunt & Chalcedones agri,
Atq; Heraclei fines, ubi dicitur olim
Cerberon Alcides ferro durisq; cathenis
Ex Acheronte imo superas traxisse sub auras.
Nicæam Ascanius, sed Prusam illustrat Olympus.
Inde Cythoriaco cum monte uidebis Amastrim,
Et Teuthranteos fines, notamq; Carambin:

Moxq́; Sinopenſes medijs ſpectantur Amiſi
Partibus, irriguisq́; aſſueta Themiſcyra campis,
Hic & Amazonidum prope flumina Thermodoontis
Caſtra fuiſſe ferunt: extrema in littora Ponti
Vertice montano Trapeſus incluſa receßit.
Interiore Sebaſtopolisq́; & Amaſia tractu,
Ancyra & Iconium, Derbe, cumq́; urbibus amplis
Antiochenorum, uix nota parte coluntur.
Hic tamen Aegæo curuis illabitur undis
Mæander, ſimul & cantu celebrata Cayſtri
Flumina, Pactolo coniungitur aurifer Hermus:
Vorticibusq́; altis remorata fluenta Cayci,
Atq; alij ſubeunt non parui nominis amnes.
Parthenius poſthac, & Haly uicinior Iris,
Sangariusq́; petunt Euxini littora ponti.
His tamen omißis pariles uideamus ad ortum
Armeniæ tractus, præfecturasq́; potentes,
Et Pariedri altos apices, montesq́; Ceraunos:
Vlteriusq́; auro celebratam & uellere Colchin.
Aſt Albanorum medios includit Iberos
Planicies, finem Cyro quæ ducit ab amne,
Et premit coas Hircano littore partes.
Samoſata Euphratis ripas, Melitenaq́; rura,
Tigranocerta tenet colles, Artaxata campos.

Caspia qua præceps ad littora fertur Araxes.
Inde Dioscorias in finibus Heniochorum,
Mercibus externis & uocum mille figuris
Inclyta, latifluas despectat Phasidis undas.
Nec procul Hermonassa uetus, uinclisq; Promethei
Caucasus, ac niuibus syluisq; grauatus opacis.
Essedones Colchis accedunt, moxq; Coraxi,
Cimeriæq; graui pressæ caligine terræ.
Inde Melanchlænis Mæotidos accola Sindon
Iungit Iaxamatas Scythici prope fluminis oram.
Quin & Hyperboreos montes, Scytiæq; niualis
Interiora tenent uariæ sine limite gentes.
Prima Arimasporum gryphis inimica propago,
Finitimi quoq; Amazonicæ telluris Alani:
Adde & Arimphæos Iaxartarumq; recessus,
Hippophagos, Anthropophagosq;, Galactophagosq;,
Quiq; intus folijs depectunt uellera Seres.
Multaq; præterea Scythicæ cognomina gentis,
Quas procul à Tanai boreali parte iacentes,
Immensus mediam percurrens asida terram
Taurus ad extremum discludere dicitur ortum:
Taurus, qui dites populos terrasq; potentes
Indorum tepidos late speculatur ad austros.
Hic iacet emporijs tellus opulenta marinis,

Fertilis

Fertilis omnigenum rerum: ſemperq́; uirenti
Fronde nemus biſera crebros parit arbore fructus,
Multaq́; uaſtarum nutrit portenta ferarum.
Nullæ illic hyemes, ſed ſol æſtate perenni
Vicinis radijs uernantia temperat arua.
Atq; ideo multæ gentes & maxima regna,
Sinarumq́; ſolum & Chryſe peninſula. ſed quis
Omnia barbarici tractus longeq́; remoti
Nomina, tam tenui ualeat percurrere uerſu?
Indica cis rapidum ſpacioſo flumine Gangem
Terra, Palimbotrosq́; Chelonophagosq́; colonos,
Bracmanesq́; tenet, mox duros Gymnoſophiſtas,
Bucephalæq́; urbis fines, Nyſamq́; ſuperbam,
Quam Bacchus quondam primis orientis in oris
Condidit: at Macedo non inferiora reliquit
Oppida, tranſgrediens armis uictricibus Indum.
Haud procul oceani per littora flexa, Gedroſi,
Carmaniq́; iacent, & florentiſsima regna
Perſidis: ulterius Chaldæorumq́; penates,
Orchoa, Perſepolisq́;, ſimulq́; Hecatompylos urbes,
Suſarumq́; arces, Babylonicaq́; arua coluntur.
Aſt in ſeceſſu duplici circundata tellus
Aequore, Petræos montes, deſertaq́; paſsim
Iugera, felicesq́; Arabum diſtinguere campos

Dicitur, hæc Nabatæorum procul intus ad ortus,
Panchæumq; solum, Pygmæorumq; phalanges
Terribiles gruibus spectat, pinguesq; Sabæos.
Hæc thuris lacrymas, & odores pascit amomi,
Cinnamaq;, costumq; simul, casiæq; saporem,
Et nardi fruticem, ac stillantem cortice myrram.
Nunc Sarraceni redolentibus undiq; campis
Rura tenent, Mechamq; superstitione potentem,
Atq; alias celebres dictis in partibus urbes.
Sed nos Hyrcani repetemus littoris oram,
Assyrios, Medos, Hyrcanorumq; colonos,
Cyropolinq; arcem, Niniq; ad Tigridis undas
Mœnia, & Ecbatanis iunctam Ctesiphonta uetustis,
Arsaciæq; urbis tractum, longeq; remotos
Bactrorum populos, Paropanisadumq; recessus.
His Arianorum gentes, Parthosq; fugaces,
Sacharumq; domos, Arachosiaq; insuper arua:
Multaq;, si libeat, Latiæ non cognita linguæ
Oppida, iam dictis poteris coniungere terris.
　Africa nunc sequitur feruore notabilis ipso,
Vasta, minusq; frequens, tantum fœcunda ferarum,
Interius quà sol medius nullas iacit umbras,
Vruntur flammis, siccisq; teguntur arenis
Deserti tetro serpentum afflamine campi:

Quodq;

Quodq́; die solis uiolento incanduit æstu,
Humida nox reficit, paribusq́; refrigerat horis.
Sed notam Libyci peragrantes littoris oram,
Solis ab occasu, solis uideamus ad ortum,
Anteiq́; domum Tingin, constructaq́; Mauris
Oppida, tum stellas humeris Atlanta ferentem:
Vnde Molucha fluit, Maluæq́; propinquior unda.
Hic simul Icosium Cartennæq́; arua coluntur,
Pluresq́; indigenis noti cognominis urbes.
At numidas fines præterfluit Amsaga: post quem
Hipponis geminæ Colopisq́; uidebis utrinq́;
Mœnia, Rusicadæq́; solum, sedemq́; Siphacis
Longius à pelago Cyrtam, & quos Tabraca campos
Incolit: hinc Vticam & magnæ Carthaginis urbem
Bragada limitibus nimium discernit iniquis.
Mox geminæ Leptis tractus, Syrtiq́; propinqua
Clupea cum Taphris, ubi fundit in æquora Triton
Collectas fluuio ternisq́; paludibus undas.
Hic circum gentes Nasamonum, Punica late
Terra patet: mirumq́; nimis quod inhospita Syrtis
Littora Lotophagum diris incingit arenis.
Proximus hinc sequitur Cinyps, aræq́; Philænωn.
Mox ad deuexum penitus Catabathmon habebis
Pentapolis tractum, & claram Ptolemaidis urbem,

Hesperiam, Arsinoenq; simul, mediamq; Cyrenen,
Ammonisq; domum, & geminam procul intus Oaßim.
Marmaridæ posthac paßim sine mœnibus ullis
Vilia dispersi subeunt magalia ciues.
Inde Parætonium Marcoticaq; arua sequuntur,
Cum campis Aegypte tuis, qui littora rubri
Vasta tenent pelagi, longoq; ex ordine tractu
Aethiopum terris patrium clauduntur ad austrum.
Hic perhibent moles per iugera multa iacentes
Pyramidum celsas superare cacumine nubes.
Hic Psammettichi regis labyrinthius error:
Pluraq; non minus his extant memoranda. sed ultro
Vrbis Alexandri pariter, ueterisq; Canopi,
Et Pelusiacæ gentis prope littora fines,
Ac procul à pelago celebres recitabimus urbes:
Antiquæ Memphi iunctam Babylona recentem,
Bubasti, Taneos, claramq; Hyperionis arcem,
Hermopolinq;, Cynônq; polin: mox deinde uidebis
Intus ubi Nilus Cancri secat astra, Syenen,
Centiporcs Thebas, cultamq; Diospolis aulam,
Et crocodileis exercita Tentyra monstris,
Omnigenumq; deûm dictis procul oppida terris.
Inde sub Aegypto minus hospita solis ob æstum
Terra iacet campi longe lateq; patentis,

Monstrorum

Monstrorum domus, & rapidis loca subdita flammis.
Decolor Aethiopum populus per littora sparsim
Obtinet ardentes uario cognomine tractus.
Trogludytarum cultis hac parte cauernis
Lucifero primi Blemyæ iunguntur ab ortu.
Ast Agisimba procul gelidis discedit ab arctis,
Atq; umbras rerum uicinos iactat in austros.
Hic memorant Nilum Lunæ de montibus ortum.
Per uarios riuos uastisq́; paludibus auctos,
Hinc Elephantinamq́; urbem, lateq́; patentem
In medio Meroën concludere: proxima sed post
Aegyptus latis spaciantem flumine campis
In pelagus Pharium septena per ostia fundit.
Interius deserta tenent nudi Garamantes,
Mox Elephantophagiq́; Anthropophagiq́; feruntur.
Et Gamphasantes timidi, Satyriq́; petulci.
At procul hesperium late per littora tractum
Atlantesq́; feri, Getulorumq́; coloni,
Nigritæq́; habitant, simul & phaurusia pubes:
Insuper & plures alibi: sed promptius altis
Nubibus, & nitidis dederim cognomina stellis,
Quàm totidem populos, linguas, faciesq́; locorum,
Regnaq́; terrarum, cumq́; ipsis oppida campis,
Apricos montes, & opacas undiq; syluas,

Stagnantesq; lacus, & crebri uorticis amnes,
Littoraq; & gratos poßim comprendere portus.
Has tamen è multis uariarum nomine rerum
Percurri breuiter mixtas regionibus urbes.
Quarum pars superest prisco sub nomine, pars est
Excidijs deleta: locisq; manentibus ijsdem,
Per totidem linguas & secula temporis acti
Nomina diuersis causis mutata feruntur.
Nunc locus oceani, quæ sunt à Gadibus usq;
Auroram, & totum quà circumplectitur orbem
Nereus, æquoreis ambitas dicere terras
Fluctibus. extremo terrarum fine coluntur
Caßiteri uenæ celebres grauiore metallo.
At procul Hybernis succedunt Anglica regna,
Littoribus Scotiæ coniuncta: sed Anglia primam
Londinum, & claras per littora continet urbes.
Orchades hinc multæ numerantur, & ultima Thule.
Atq; in secessu propior Selandia tellus.
Vlterior Scythicus boreali frigore pontus
Horret inacceßus glacie densisq; pruinis.
Multæ autem terræ solis redeuntis ad ortus
Vndiq; laudatis habitantur in æquore campis:
Sed uix nomen habent peregrinis uersibus aptum.
Taprobaneq; orbis medium sortita recessum,

Lucibus

Lucibus æquatis depreſſos conſpicit axes.
Hanc circum oceano uariarum altrice ferarum,
Quin & Erythræo plures memorantur in alto.
Gorgonis hinc ſedes, & inhoſpita tecta Meduſæ
Heſperio tractu ſurgunt: mox arua beata,
Et fortunatæ ſparſo ſine ſemine terræ.
Eſt etiam ulterius non uiſa prioribus annis
Inſula, diues opum cultuq́; immanis agreſti,
Quam lucri ſtudium, rerumq́; cupido nouarum
Prima ſub extremo conſpexit ſole cadente.
Illa tamen ualeant: iam nunc propiora ſequuntur,
Herculeoq́; freto poſitis utrinq́; columnis,
Intromiſſa fluunt per apertas æquora terras,
Extantesq́; uagis campos mirantur in undis.
In primis Ophiuſa mari conſurgit Ibero,
Cumq́; ebuſitanis balearica regna colonis,
Atq́; aliæ plures paßim ſine honore iacentes.
At breuibus ſpacijs deſpectat corſica tellus
Littora Sardiniæ: Tyrrhenum deinde per æquor
Pontia cum Prochyta, Capreæ, Planaſia: moxq́;
Scylla ferox canibus, ſimul & Zanclea Charybdis.
Auſoniæ Siculæq́; tenent confinia terræ.
Inde Pithecuſæ, Lipara & Vulcania, poſt quas
Strongyle, & innumeræ penitus uiſuntur in alto

Insulæ: ante alias sed enim præstantior (olim
Cyclopum Cererisq; domus) Trinacria montes
Finibus extremis diuersa per æquora fundit,
Cumq; Peloriade Lilyben, uastumq; Pachynum:
Interius celebrem flammis uiuacibus Aetnam,
Atq; Erycis templum, & claras amplectitur urbes,
Messanam, Catinam simul & megarensia rura,
Cumq; Syracusis Drepanum, notamq; Panormum,
Tauromenon, Camerinā, Agraganta, Leōtion, Hyblam.
Sunt etiam Adriaco Diomedis nomine dictæ,
Et quas Ionium late circumfluit æquor,
Phæacum sedes Corcyra, & littus Echinæ
Insula mox Cephalenorum, & nemorosa Zacynthus,
Illustrisq; Ithaca, & Strophades quas dira Celæno,
Harpyiæq; aliæ quondam tenuisse feruntur.
Hinc Theganusa iacet, Veneriq; dicata Cythera,
Insuper & Salamis, propiorq; Aegina: sed intus
Myrtoum Sporades fluctu circumsonat æquor,
Nisyron, Olearon, Theram, Melonq; rotundam,
Syron & Hippurim, Patmon, uiridemq; Donysam:
Inde Lebynthon & Icariam, sparsasq; per altum
Cycladas, albentemq; Paron, planamq; Seriphon,
Mox Delon Mycone celsa Gyaroq; reuinctam,
Florentemq; Cythnon, Sicynon, sacramq; Lyæo
Naxon,

Naxon, et hinc Siphnon, Rhenen, mox Tenō et Andrō.
Separat Aonijs procul hinc Euripus ab oris
Euboicas urbes, Chalcin, niueamq; Caryſton,
Ceneiq; iugum, infidumq; Capharea nautis.
Adde tot Aegæo diſtinctas æquore terras,
Sciathon & nitidis lætam Peparethon oliuis,
Tum Scopelon, Scyrum, & Vulcani mœnia Lemnum,
Threiciamq; Samum, Tenedon, mox Chion et Imbron,
Et Mitylenæam ſpacioſo littore Leſbon,
Iunoniſq; domum, ſed Aſtypaleia rura,
Carpathijq; maris Rhodiorum & Apollinis urbes,
Lindon, Ialyſonq; ſimul, ueteremq; Camiron.
Illuſtrant etiam Creten hecatompolin urbes,
Lyctus & hinc Gnoſus, Cydon, Gortyna, Lycaſtus,
Atq; aliæ, quarum uix nomina nota ſuperſunt:
Ida Iouis cunæ, & Dictæi culmina montis,
Hiſq; Samonion adiunges, Criuq; metopon.
Iſsicus inde ſinus Cypri complectitur urbes,
Cum Salamine Paphū, grauidamq; Amathunta metallis.
Sed quid nota ſequor? multæ ſine lege iacentes
Inſulæ oceano in magno, medioq; profundo,
Partim homini cultæ, partim deſerta ferarum
Paſcua, neglectis pelagi clauduntur in oris.
Quædam iam celebres, olim ſine nomine terræ

Multarum nec honor priſcus, neq; nomen habetur,
Sed libet hoc portu feſſas ſubducere naues.

RVDIMENTORVM COSmographicorum Liber IIII.

POſtquam præcipuis cœli terræq; marisq;
Partibus inuecti, uerboq; creata potenti,
Humanæq; manus monumenta ſtupemus & artem:
Nunc propiora ſequi, mundumq; uidere minorem,
Et quicquid propter talem deus ipſe creauit,
Ingeniumq; hominis longo quæ repperit uſu
Dicere pergemus: ſuperent modò nomina rebus.
Principio terræ dominum, rerumq; potentem,
Præſtantem ſpecie, fortunatumq; ſuperni
Numinis aſpectu, quamuis damnauerit error
Impius, & diræ ſubiecit corpora morti:
Non tamen ingenuæ penitus ueſtigia formæ,
Nec data ceſſerunt diuinæ ſemina mentis:
Quæ ſolus nouit, ſolus ſcrutatur ab alto,
Qui regit affectus uarios, animisq; uigorem
Suggerit, & corpus magnis uirtutibus implet.
At nobis breuiter, quæ ſenſibus undiq; noſtris
Occurrunt notæ referentur carmine partes
Corporis & ſummo quæ ſunt à uertice membra.

Sanguis,

Sanguis, adeps, cerebrũ & pingui cum carne medulla,
Venarumq́; uiæ graciles, arteria, nerui,
Oſſaq́;, membranæ, ſudoriferiq́; meatus,
Et cum uiſceribus diſtinctæ in corpore fibræ.
Moxq́; decus capitis uultus, geminæq́; lucernæ
Corporis, & cuſtos teneræ palpebra pupillæ.
Occiput atq; aures, cilium, caluaria, naſus,
Maxillæ duplices, & frons ſacrata pudori.
Temporaq́; & nares. calamiſtratiq́; capilli,
Elatumq́; ſupercilium, promiſſaq́; barba.
Mandibulamq́; tegens mentum, labiumq́; decorum,
Os hominis, roſtrumq́; auium, rictusq́; ferarum.
Hinc guttur ſubit, atq; imo tonſilla palato,
Et gula dependens à faucibus, imq́; recuruis
Gingiuis dentes, ſeptæ munimina linguæ.
Affinis iugulo ceruix, collumq́; ſuperbum,
Spinaq́; uertebris toto firmiſsima dorſo,
Brachia cum ſcapulis, humerus, manus, ulna, lacertus,
Muſculus, axillæq́; cauæ, cubitiq́; ſequentes,
Palmaq́; cum digitis, index cum pollice, uerpus,
Sinciput atq; uterus, cutis, & cum uentre papilla,
Et uentris medium, atq; extremi corporis ungues,
Hinc laterum robur coſtæ, præcordia, mammæ,
Inteſtinorum ſeries, cordisq́; receſſus,

Splen cum felle, iecur, pulmo ſimul ilia, lumbi,
Et fons morborum ſtomachus, ueſica, reneſq;,
Pectora cum pugnis, & edax cum clunibus aluus,
Mentulaq;, & femorum partes cum cruribus: inde
Vulua, nates, inguen, matrix, præputia, teſtes,
Cum genibus tali, & gemino cum poplite ſura,
Plantaq; cum pedibus, robuſtaq; tibia, coxæ,
Poſtremiq; ſimul calces, & quicquid in ipſo
Corpore diuerſum ſupereſt, propriumq; ferarum:
Concha, pilus ſquammæ cum pennis, uellera, ſetæ,
Vngula, cumq; toris palearia, pellis & armi,
Cornua cum criſtis, mox cauda, proboſcis & alæ.
Sed dum præcipuos memoramus corporis artus,
Senſim ad res alias uentum eſt: pariterq; uidendæ
Quadrupedum ſpecies, ſæuarumq; ordo ferarum,
Iunctaq; reptilium uarijs inſecta figuris,
Squammigerumq; genus piſces, pictæq; uolucres:
Et quicquid natum tellus habet, aër & unda,
Atq; hominis pedibus ſubiectum, plurima paſſim
Sponte ſua confert ſecuræ commoda uitæ.
Principioq; duces, aries, & taurus, & hircus,
Mox equus & mulus, uerres, maialis & agnus,
Inde ſues, ueruex, cumq; ægris porcus aſellis,
Lanigeriq; greges ouium, petulanſq; capella,

Bubalus ac barrus, uitulus, bos, uacca, caballus,
Capreoli, leporesq́; leues, & odera canum uis,
Armeniæ tigres, iracundiq́; leones,
Cumq́; lupis ursi, lynces, panthera, camelus,
Simius, ichneumon, erinaceus, hinnulus, histrix,
Rhinoceros, elephas, crocodilus, cercopithecus,
Tragelaphusq́;, hippupotamus cum dorcade ceruus,
Sæuus aper, uolucresq́; ibices, pardiq́; feroces,
Syluestresq́; onagri, uulpes, leopardus & urus,
Talpaq́; luce carens, crocuta, sciurus, hyæna,
Castores amphibij, lutræ, damæq́; fugaces,
Murilegi feles, sorices cum muribus atq;
Mustelis, glires, uiuerra, cuniculus, hœdus:
Ignotæq́; aliæ species atq; ora ferarum,
Quæ paßim uarius sine nomine procreat orbis.
Corporis exigua sunt & quæ mole feruntur,
Fucus iners, apiumq́; genus, uespæq́; nocentes,
Infestumq́; crabro pecus, atq; infestius œstrum,
Musca, culex, bruchus, cynomya, teredo, locusta,
Atq; hyemis formica memor, segnisq́; cicada,
Blattaq́;, papilio, tineæ, & cum cimice bombyx,
Pyraustæ simul & nitidis lampyrides alis,
Curgulio, campe, conuoluulus atq; cerastes,
Hinc eruca, pulex, & amica cruoris hirudo,

Stellio, lumbricus, scarabæus, araneus, aspis.
Scorpius, aspectuq; nocens basiliscus, echidna,
Cochlea, & infestus serpens, bupresis & hydrus,
Tum domiporta subit testudo, lacerta, dracones,
Tippula, rana, grauis bufo, salamandra, rubeta,
Cantharis ac limax, scolopendra, phalangia, gryllus.
Quinetiam liquidis quædam pascuntur in undis,
Ostrea cum conchis, cancer cum murice, perca,
Cetus, amansq; hominis delphinus, phoca, balena,
Versicolor polypus, cum passere salpa marino,
Carpio cum scombris, & cum torpedine rhombus,
Cumq; halece scarus, murenaq;, sepia, salmo,
Gobius, aurataeq;, acipenser, mena, silurus,
Tynnus & anguillæ, canis, & cum mugile congrus,
Hinc lupus ac barbo, mulusq;, echeneis, hirundo,
Quiq; ferunt alijs accepta uocabula rebus.
Inde genus uolucrum cœlo quod gaudet aperto,
Anser, anas, perdix, turdus, gallina, palumbes,
Nisus & accipiter, motacilla, monedula, miluus,
Psittacus hinc sequitur, pictisq; nitentia pennis
Corpora pauonum, phasianus, turtur, hirundo,
Vocales merulæ, fringillaq; frigore gaudens,
Regulus, halcyonesq; & sturnus, alauda, coturnix,
Attagen atq; apodes, philomelaq;, passer, acanthis,

Pica loquax, aquilæq; leues, & garrula cornix,
Graculus & picus, cuculus, curruca, columba,
Gryphes hyperborei, phœnix simul ardea, cygnus,
Struthius ac falco, & cum porphyrione, pygargus,
Aëriæq; Grues, longoq; ciconia rostro:
Hinc fulica atq; parix, uultur, ficedula, mergus,
Et cristatus epops, ibisq; infesta colubris,
Noctuaq; & meropes, bubo funestus, & otus,
Nycticorax, ululæ, strix, uespertilio, coruus,
Quæq; locis alio uiuunt sub sole remotis,
Et peregrina tenent cognomina. Protinus illis
Quicquid in Alcinoi syluis, & Adonidis hortis
Crescit, hamadryadum saltus, uiridesq; napæas,
Et quas immenso tellus producit in orbe,
Vallibus aut campis, fluuijsq; & montibus altis,
Per uarias species nectemus in ordine plantas.

Primaq; citrus adest, mox cedrus & innuba laurus
Hinc acer & ficus, pinguesq; sequuntur oliuæ,
Pampineæ uites, & amictæ uitibus ulmi,
Persicus atq; pirus, sambucus, amygdalus, ornus,
Sacra Ioui quercus, frondosaq; tegmine fagus,
Castaneæq; simul coryli, patulæq; iuglandes,
Bdellia, lentiscus, fructuq; onerata rubenti
Arbutus, & lentæ uictoris præmia palmæ,

Populus & præcox cerasus, nodosáq; cornus,
Et platani steriles, curuatáq; glandibus ilex,
Hinc abies, pinusq; uirens, labrusca, cupressus,
Esculus ac tedæ pingues, ferulǽq; minaces,
Molle siler, piceæ, malus, terebinthus: at inde
Taxus & amnicolæ salices, lentǽq; genistæ,
Mespilus & morus, larix, oleaster, arundo:
Mox hebenus, lotusq; & spinis prunus acutis,
Et cum iuniperis cytisi, fatuǽq; mariscæ:
Hinc tiliæ molles, & fraxinus utilis hastis,
Horrentesq; rubri, simul & uiburna, chamædrys,
Cum rusco sorbus, cum spino myrtus & alnus,
Perpetuoq; uirens buxus, tenuesq; myricæ:
Milleq; pomorum species, quibus optima tellus
Expromit uarios ima radice sapores,
Cum nucleis resinam, & maturo semina fructu,
Cumq; acinis baccas, glandesq;, uuasq;, nucesq;.
Hinc frutices simul & nitidæ cum floribus herbæ,
Balsama cum casia, thus, myrraq; nardus, amomum,
Acacia & moly, mox dira aconita sequuntur,
Narcissus, uiola, & nimium rosa plena pudoris,
Caucalis, œnanthe, rododaphne & amaracus iris,
Acorus, hyssopusq;, althæa, lauendula, caltha,
Fœniculumq; anisumq; chelidoniumq; crocumq;,

Rugosum

Rugosum piper, & pallentis grana cumini,
Et cum lactucis caryophyla, zingiber: inde
Ozima chærephylumq́;, immortalesq́; amaranthi,
Et satureia thymi referens thymbræq́; saporem,
Saluia, dictamnus, blittum, colocasia, sandyx,
Peucedanumq́; apiumq́;, melanthia, petroselinum,
Ambrosia, & baccæ semper frondentis acanthi,
Capparis & tristes inulæ, corruda, sinapis,
Artemidisq́; chamæpityosq́; atq; achrados herbæ,
Allia cum cepis, coriandra, papauer, anethum,
Corchorus in lachanis, carex, absinthia, spelta,
Rutaq́; serpillumq́; & suaue rubens hyacinthus,
Silphion, andrachne, raphanus, nasturtia, caules,
Braßica cum rapis, cyperus, spinachia, porrum,
Pisa, fabæ, ciceres, reliquiq́; leguminis ordo,
Ordeaq́; & milium, far, chondrus, auena, siligo,
Infelix lolium, uiciæ, tristisq́; lupinus,
Triticeæ messes, & humi nascentia fraga,
Cum fœnugræco staphylinus, aristolochia:
Hinc eruca salax, scolymus, satyriq́; gemelli,
Marrubium, panicumq́; & hyoscyamus, sagapenum,
Lapsana, uerbascum, plantago, anchusa, simulq́;
Esula cum betis, solanum, strychnus, oryza,
Lilia, mentastrumq́;, euphorbia, centaurea,

Abrotanum, seseli, mox & cynoglossa sequuntur,
Asphodelus, smilax, eryngion, enneaphyllon,
Pulegij, nepetæ simul & borraginis herba,
Bettonica & scandix, muscus cum rore marino,
Inde meliphyllon, phanaces, scammonia, scilla,
Solsequium, graueolens cunila, ac uerbena, pyrethrum,
Hellenium, lupulus, buglossa, filix, adianthum,
Errantes hederæ, lapathus cum baccare, malua,
Menta, leonpodion, lentes, niueumq́; ligustrum,
Cum rutilis ebuli baccis, melilotus, hibiscus,
Intybus atq; atriplex, boletus, tubera, fungi,
Asparagi, pepones, bulbi, gelidusq́; citrullus,
Et tenero cucumis, longoq́; cucurbita collo,
Saxifraga, uriganum, mox glycyrriza, melones,
Granaq́; pæoniæ, uacinia, costus, aizon,
Anthemis, & uiscum quod non sua seminat arbos,
Ptisana, symphytonq́;, cichorea, myriophyllon,
Clematis atq; aloë, ladanum, hyppericonq́; foratum,
Hinc siser, helleborusq́; duplex, & noxia succo
Galbana, lonchitis, mox camphora, titthymalusq́;.
Mandragoræq́; simul flores & mœsta cicuta,
Spinaq́; cum rusco, paliurus, lappa, triphyllon,
Carduus ac tribulus, rhamnusq́; urtica, faselus,
Cum pentaphyllo saliunca, dracunculus: inde

Cannabis & spartum, linumq́; anagyrus & eruum,
Iuncus cum scirpo, simul ulua, papyrus & alga,
Stirps, radix, folium, flores cum cortice, rami,
Spicaq́; cum siliquis, stipulæq́; & culmus, arista.
Sed quis cunctarum uires & nomina uerbis
Explicet, aut poßit totidem discernere formas?
Cum plures herbæ quàm nomina: proinde relictis
Naturæ rebus, magis explorata sequemur.

Atq; magistratus dicemus & officiorum
Nomina, & artificum diuersas ordine sectas,
Archiduces, comites, celsum cum principe regem,
Induperatorem, chiliarchon, & inde tribunum.
Hinc subit inuicti miles cum cæsaris armis,
Satrapa, præfectus, gemino cum consule quæstor,
Mox proconsul, eques, uexilliferumq́; secuti
Cum ducibus præco, legatus, scriba, satelles,
Aedilis, prætor, iudex, equitumq́; magister,
Interrex, censorq́; grauis, sanctusq́; senatus,
Patricioq́; simul cum dictatore decani.
Carnifici iunctus centurio, lictor & augur,
Pontificumq́; grauis fido cum præside cœtus.
Ianitor atq; uigil, cumq́; æidituente sacerdos.

Sunt etiam uariæ famosi nominis artes,
Quas quis uel casu, uel quas ratione secutus:

Hinc professorum uenit longissimus ordo,
Grammaticus, rhetor, dialecticus, inde sophista,
Astrologus, geometra simul, iurisq; peritus,
Philosophus, medicus, post musicus atq; poeta,
Cumq; mathematico socius chirurgus, & acri
Physicus ingenio, uates, phonascus, aliptes,
Tibicen, historicus, phrygio, tractator arithmi,
Bibliopola simul sculptor, cocus, archimagirus,
Chalcographus, solers pictor, præsagus aruspex.
Inde propola uenit pariter cum litis amante
Causidico, post hunc fidicen, uespillo, magusq;,
Pannifices, fullo, tubicen, figulusq; sequuntur,
Institor, aurifices, mercator, pharmacopola,
Mox lapicida, faber, cytharœdus, pellio, textor,
Cumq; trapezitis, fusor, gemmarius: inde
Vinitor, herbarum legulus, factorq; papyri,
Athletæ, pugiles, & cum cursore probatus
Schœnobates, tonsor, chartarius & gladiator,
Quiq; simul statuas, unguentaq;, cribraq;, sellas,
Carbonesq; solent & uitra parare, quibusq;
Bractea, marsupium, pariter cementa, sagittæ,
Plaustraq; carpentumq; dedisse uocabula constat.
Funificesq; simul sutor, coriarius: & mox
Oeconomus, lanius, pincernaq; & architriclinus.

Pistor,

Pistor, & hinc molitor, mensarius, & publicanus:
Tum gladiorum opifex, & notior hospite caupo,
Nauta simulq; agilis remex, auriga, uictor,
Agricola atq; olitor, piscator, uillicus, auceps.
Hinc durus messor, tornarius, histrio, sartor,
Mulio & ægonomus, uenator, fossor, agaso,
Pastor & upulio, mox bubsequa, mango, subulcus.
Inde gradus ueniunt, & iuncti sanguine cœtus,
Agnati pariter cognatorumq; propago,
Affinis, coniunx uxor, procus atq; maritus,
Cum socero, sponsusq; gener, socrusq;, nurusq;,
Sobrini, patruusq; grauis, geminiq; parentes
Cum genitrice pater, matertera, consobrini,
Germaniq; simul fratres, grataeq; sorores:
Hinc patruelis adest, natiq; simulq; nepotes,
Mox & auus proauusq; & auunculus atq; gemelli,
Fratria cum leuiro, iunctusq; sororius: inde
Vitricus, atq; audax sequitur cum glore nouerca.
Priuignus pariterq; amita atq; amitinus: at ultra
Patronusq; reusq; cliens, testator & hæres,
Et cum legitimo paruus tutore pupillus.

Nunc simul ingenijs clarorum inuenta uirorum
Instrumenta, operum uarius quæ postulat usus:
Et structurarum partes, luxusq; tegentis

Corpus, & escarum percurret nomina carmen.
Quanquam hæc de multis sint pauca uocabula rebus:
Mensa, tripos, flabrum, catinus, scultella, canistrum,
Vrceus ac scyphus, mox amphora, cantarus, urna,
Olla, lebes, cacabus, discus, sartago, patella,
Arca, lagena, cadusq́;, & cocta fidelia limo,
Libra, calix, modius, crater, lanx, quadra, salinum,
Pocula cum calathis, guturnia peluis, amußis,
Et cum pistillo, mortaria, follis, ahenum,
Fuscina, marsupium, & firmis carchesion ansis:
Inde ueru, coclear, chytropus, mantile, paropsis,
Cupáq; cum loculis, cyathi, pateræq́; capaces:
Mox infundibulum, culter, craticula, funda,
Mappa simulq́; abacus, lychnus, cum forfice, cribrum,
Atq; Cytoriaca plenæ cum pyxide cistæ.
Tessera cum talis, agilis pila, deinde fritillus,
Tibia, testudo, cytharæ, tuba, fistula, plectrum,
Dux laterna uiæ, speculum, candelabra, sistrum,
Stragula, lodices, lectus, substrataq́; mollis
Culcitra, puluinar, cunabula, sponda, scabellum,
Scrinia, ceruical, iunctisq́; aulæa tapetis,
Circinus, ampullæ: mox dentiscalpia, corbes,
Antlia, rastelli, mulctrale, catena, batillum,
Fusus, uerticulumq́;, colus, glomus, annulus, orbis,

Filaq;

Rolaq́;,pecten,acus,ſimul addita licia telæ,
Hinc dolabra,limæ,cum forcipe,malleus,incus,
Aſcia cum terebro,cuneus cum cote,ſecuris:
Tum runcina,ſcopæ,fabrilia ſcalpra,dolones,
Torcular,& prælum,ac dentatæ lamina ſerræ,
Sarcula,uentilabrum,& triplici cum falce bidentes,
Carpentum,temo,currus,rota,uomis,aratrum,
Arbuteæ crates,& myſtica uannus Iachi,
Stiuaq́; cum radijs,buris,ligo,canthus & axis:
Hinc ſaccus,dolium,contextaq́; fiſcina uirga.
Gauſape,mox reſtis,pluteus,lectica,cylindrus,
Tribulaq́;,traheæq́;,& iniquo pondere raſtri,
Sella quoq; & phaleræ,ſtrigiles,furcæq́; bicornes,
Calcar cum ſtimulis,& ephippia,frena, capiſtrum,
Retia,muſcipulæq́;,amites,pedicæ,atq; matellæ,
Verriculumq́;,auidisq́; uoratus piſcibus hamus,
Haſtaq́; cum clypeo,gladius,uagina,bipennis,
Claua,ſimulq́; arcus,& plena pharetra ſagittis,
Pugio,bombardæ,catapulta,baliſta,flagellum,
Mantica,malluuium,trochus atq; nouacula,parma.
His quoq; diuerſæ ſuccedunt ordine partes,
Aedibus in cunctis quæ plusúe minusúe ſtruuntur:
Porticus,aula,domus,pauimentum,limina,poſtes,
Oſtia,ueſtibulum,& bifores cum cardine ualuæ.

Atria, triclinium, puteus, cœnacula, ſcamnum,
Cum locuplete penu ſtabulum, uiuaria, cellæ,
Hinc hypocauſta, baſes, cameræ, celſæq́; columnæ,
Iunctaq́; cum caueis apotheca, cubilia, fornix,
Carcer, & effoſſo deducta cloaca canali:
Inde periſtylium, teſtudo, gynæcion, antes,
Cum fundamento paries, laquearia, portæ,
Ianua, & interior poſtica, feneſtra, lacunar,
Peſſulus atq; feræ, clauesq́;, repagula, uectes,
Pergula, ſcala, gradus, podium, præſepe, caminus,
Moxq́; culina, focus, fornax, fumaria, furnus,
Hortus & impluuium, granaria, balnea, turres,
Area, protectum ſimul & ſubgrundia, culmen,
Scandula cum trabibus, tegulæq́; & tignus, & imbrex,
Horrea, cancelli, & ſummi faſtigia tecti.
Sunt etiam nauis partes, & multa ſupellex,
Malus, & antennæ tranſuerſis cornibus, unde
Carbaſa dependent, remi, craßiq́; rudentes,
Tranſtrorum ſeries, pariterq́; harpago, carina,
Ancora cum roſtro proræ, fixusq́; repandis
Puppibus, & certo rectus moderamine clauus.
Indumenta ſimul uario confecta labore,
Pellibus & pannis, de bombyce, uellere, lino:
Purpura, pelliciamq́;, chlamys, toga, penula, ſindon,

Pallia,

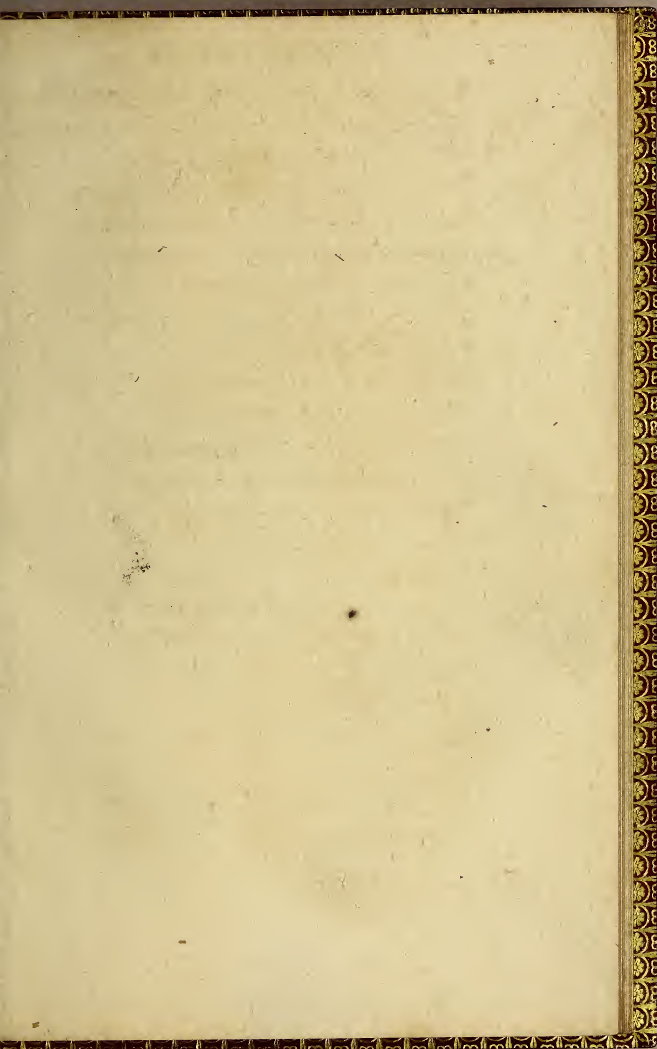
Pallia, diplois, ſtrophium, multicia, peplum,
Hinc tunicis manicæ ſunt, & redimicula mitris:
Byſſus ad hæc, & cum lato ſudaria clauo,
Infulaq́; & regale decus diadema ſequuntur,
Bullaq́; & interulæ, ſtola, flammea, uitta, lacerna,
Cingulus & caligæ, braccæ, prætexta, tiaræ,
Baltheus ac thorax, galeæ, mox fibula, ceſtus,
Faſcia, ciliciumq́; & prodigioſa cuculla,
Fimbria, reticulum, chirotheca, monilia, pallæ,
Sandalium, torques, tremulæq́; in uertice criſtæ,
Supparus atq; ſagum, loricaq́;, limbus, abolla,
Centones, trabeæ, cum cyclade, læna, calyptra,
Paludamentum, femoralia, bardocucullus,
Calceus, atq; ocreæ, conus, pileusq́;, galerus,
Cum ſoleis, crepidæ, ſocci, celſiq́; coturni.
Sunt etiam omnigenum delectamenta ciborum,
Siue ea dura fames reperit, ſiue ipſa uoluptas:
Panis & intritum, ſimul & bellaria, pultes,
Aſſaq́; cum frixa atq; elixa carne, medulla,
Condimenta ſalis, mox & prædulcia mella,
Saccaron, offa, garum, tucceta, tomacla, polenta
Cum pulpamento, ſcriblita, botellus, & ouum,
Artocreæq́;, fauusq́; recens, obſonia, manna,
Pappaq́;, farcimen, petaſo, placenta, butyrum,

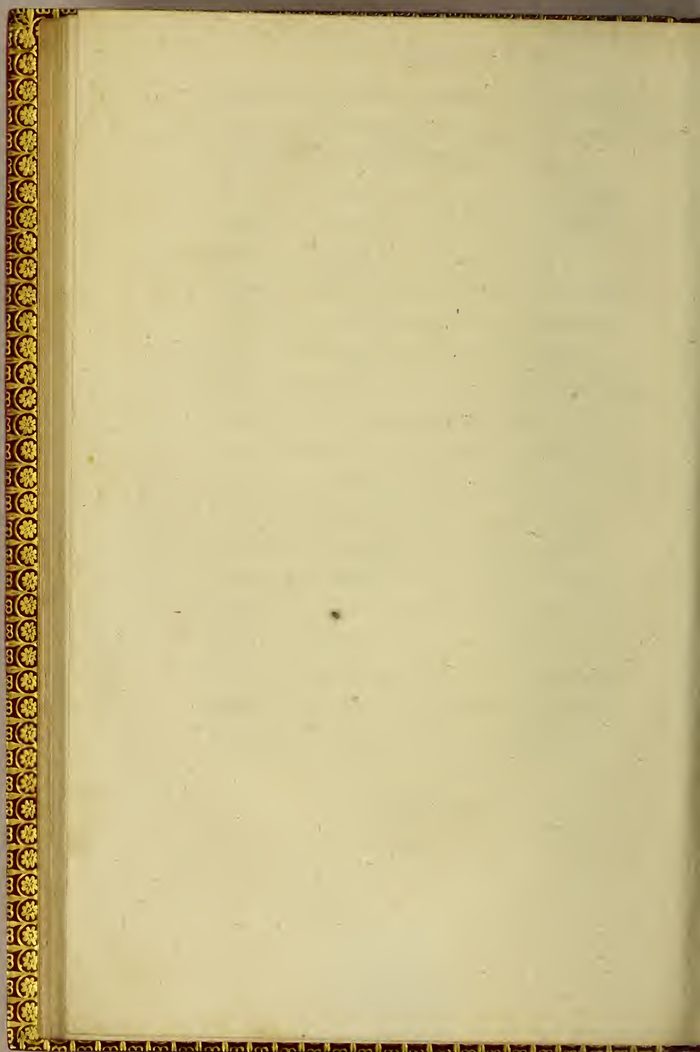
Durati sale terga suis, cum sumine, perna,
Caseus, ißicium, succidia, deinde minutal,
Castaneæq;, nucesq;, & suaue rubentia mala.
Hisq; epulis grati miscentur sæpe liquores,
Hydromel, & mulsum, cereuisia, nectar, acetum,
Potus aquæ, zythum, cum succo pinguis oliui,
Cumq; mero, uinum dilutum, ac defruta, mustum,
Hinc muriæ latices, & opimi copia lactis,
Vile serum, uappæq; stupor, siceræq; sapores.
Verum hæc humanæ diuis concessa saluti,
Morborum ingenti contra pensantur aceruo:
Quos tandem pariunt uiciati in corpore primum
Quattuor humores, cholera & cum sanguine phlegma
Atq; melancholia: & rerum peruersus abusus:
Nanq; aër, cibus & potus, motusq; quiesq;,
Somnus & excubiæ, replendiq; insuper ordo,
Affectusq; animi, multum dominantur utranq;
In partem, & prauo generant moderamine morbos:
Qui partim chronici, partim dicuntur acuti.
Hinc tußis, spasmus, tetanus, dyspnœa, catarrus,
Vuula, singultusq;, & cum raucedine rheuma,
Strumaq; cum gibbo, sycosis, uerruca, cicatrix,
Vomica, lichenes, uarix, glaucoma, parotis,
Et cum furfuribus, cumq; intertrigine scyrrus,

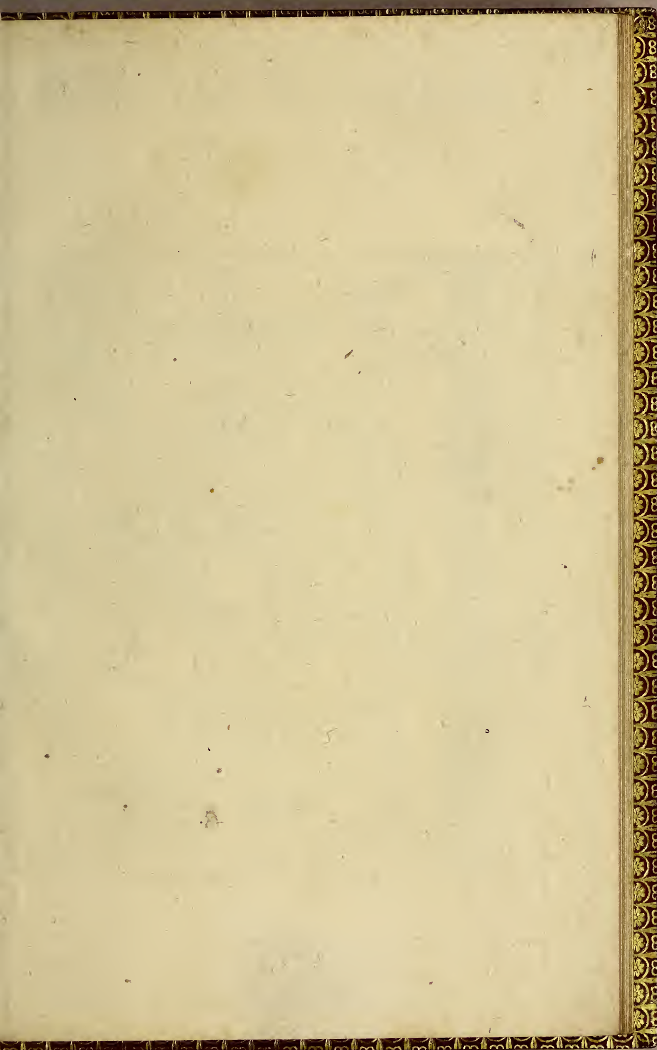
Lentigo ac ſcabies, & cum porrigine, pſora,
Phthiriaſisq́; ſcatens, furunculus, inq́; petigo,
Et quæ uicini corpus contagia lædunt,
Mydriaſisq́; ſimul madaroſis, opiſthotonosq́;,
Polypus, & graueolens ozæna, grauisq́; coryza:
Hinc & alopeciam ſequitur cephalæa, ueternus,
Leucoma, ægilops, ophthalmia, branchus & aphtha,
Trichiaſis, uitiligo, ſimulq́; ſcotoma, ſynanche,
Et tactu mentagra nocens, epinyctis & alphos,
Phthiſis, eryſipelas, anorexia, ſyncope & aſthma:
Moxq́; paronychiæ morbo ſubit algos odonton,
Hemicræna grauis, manuum nodoſa chiragra,
Lepra, elephantiaſis, cancer, gangræna, parulis,
Hernia, prurigo, rhagades, tumidæq́; mariſcæ:
Inde gonorrœæ labes, ſtranguria, & horror,
Iſchias, arthritis, phagedæna, podagra, maraſmus:
Tum dyſenteriæ fluxus, & tormina uentris,
Cumq́; diarrœa, lienteria, atq́; tenaſmus,
Icterus, aſcites, ſimul hæmorrois, & hydrops,
Bulimus & languens dyſpepſia, calculus, ichor,
Colica, lithiaſis, dyſuria, mox diabetes,
Cumq́; priapiſmo, bubon obſcœnus: at inde
Cœliacus morbus, pleuritis, & enterocele,
Cardiacusq́; dolor, tonſilla, nephritis & anthrax,

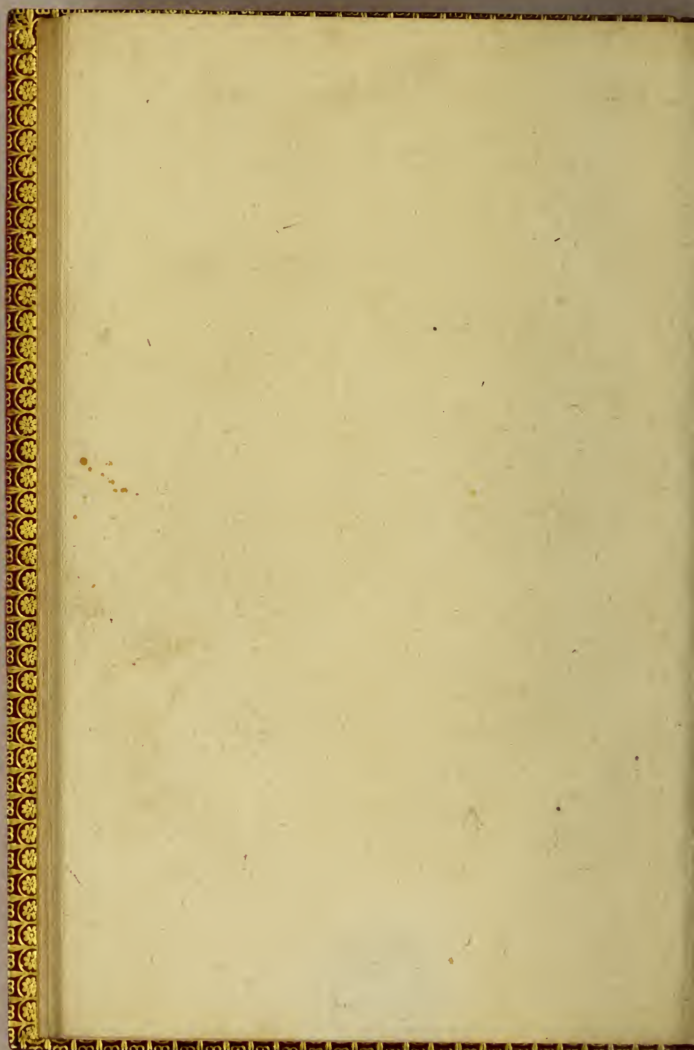
Incubus, hydrophobus, raptæq; epilepsia mentis,
Quem morbum herculeũ dicunt, ſacrumq́; caducumq́;
Infauſtumq́; inter ſuffragia commitialem:
Nec paralyſis abeſt, pariterq; epidemica peſtis,
Ecſtaſis, & maniæ furor, atq; inſana phrenitis,
Ileos, abſceſſusq́; graues, apoplexia morbus
Sonticus: hinc herpes, & condyloma ſequuntur,
Exanthema, ſimulq́; oſcedo, cachexia, phlegmon,
Pulmonis ſplenisq́; labor, cephalalgia: febres,
Hectica cum putrida, tritæa, & ephemera, cauſon,
Quartana, atq; aliæ, quarum diſcrimina nouit,
Qui ſolus mundi cunctas ſpeculatur abyſſos.
At nos chiliadas rerum numerare parati,
Vocibus in medio priuamur: nec tamen iſta
Nomina cum propijs pigeat perdiſcere rebus.
Cætera quæ reſtant, nec ſunt numerata ſub iſtis
Verſibus, explebunt doctorum ſcripta uirorum.
Nos quoq; difficili functi mea muſa labore,
Cum perculſa graui premerentur pectora fluctu,
Arma inter media, & rabioſam dæmonis iram:
Carmina nunc alios potius cantare ſinamus.

FINIS.

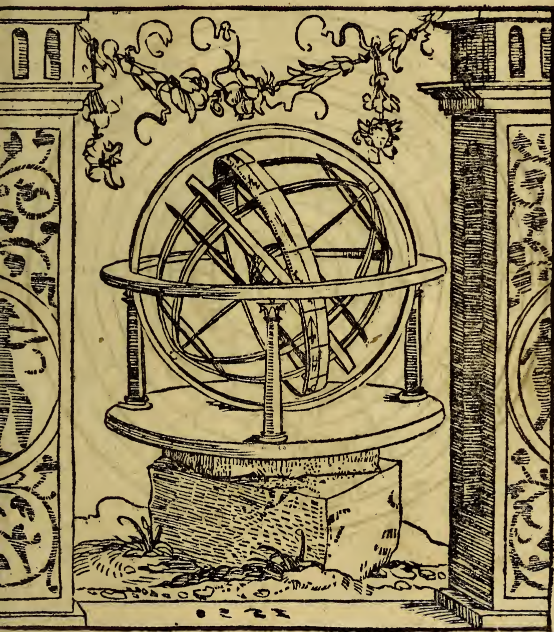

CIRCVLI SPHAERAE

CVM V. ZONIS.

ORDO PLANETARVM

CVM ASPECTIBVS.

REGIONES ET NOMINA VENTORVM.

SEPTENTRIO.

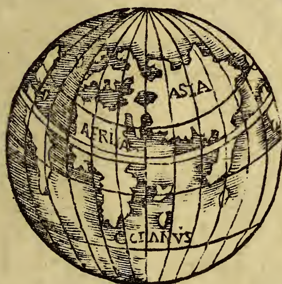
Θρασκίας	Ἀπαρκτίας	Βορέας
Circius	Septētrionarius	Aquilo
	Nord.	

OCCIDENS.

Ἀργέστης
Caurus

Ζέφυρος
Fauonius
Vuest.

Λίψ
Africus

ORIENS.

Καικίας
Hellespōtius

Ἀπηλιώτης
Subsolanus
Ost.

Εὖρος
Vulturnus

Λιβόνοτος	Νότος	Εὐρόνοτος
	Auster.	
	Sud.	

MERIDIES.

VNIVERSALIS

TIGVRI, ME

COSMOGRAPHIA
Gradus Latitudinis
TRIO
90
80
70
60
50
40
30
20
10
Scythia
SERICA
Cancri
ASIA
INDIA
Aria
India
quinoctialis
OCEANVS
Capricorni
ES
240
210
180
150
20
Longitudinis
M.D.XLVI

Caſſiterides
OCEANVS
Trilencium pr
Nerium pro
GALLICIA
Compoſtella
Minius fl.
Bur gos
CASTILIA
PORTVGALLIA
Numantia
Dorias fl.
Salmantica
LVSITANIA
Vlyſippo
Toletum
Tagus fl.
Emerita
HISPA
Pax iulia
Anas fl.
Sacrum prom.
Corduba
Hiſpalis
Bætis fl.
Ilipula magna
BAETICA
GRANATA
Gades
Carteia
Malaca
Fretum
Herculeum
Abyla prom.

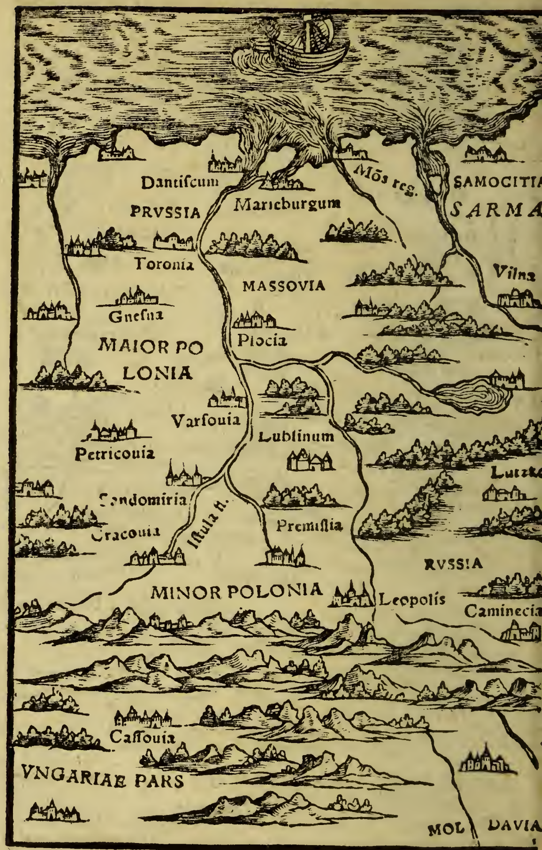

CANTABRICVS
Burdegala
GALLIAE PARS
NAVARRA
Pompeiopolis
Iberus fl.
Pyrenes
montes
TARRACONENSIS
Gerunda
Cæſarauguſta
Barchinon
Tarraco
Dortoſa
Saguntum
NIA
Maior
Valentia
Minor
BALEARICVM
Ebuſus
Scombraria pro.
Ophiuſa
IBERICVM

ANGLIAE PARS
Londinum
Rotomagus
Sequana fl.
NORMANDIA
Gobeum prom.
BRITANNIA
CELTICA
Lutecia
Andes
Ligeris
Turonia
Genebum
BVRBONIA
Auaricum
AVERNIA
Burdegala
Garumna fl.
AQVITANIA
Tolosa
GASCONIA
NARBONEN
Pyrenei mōt.
Narbona
HISPANIAE PARS

HOLANDIA
Antuerpia
Gandauum
BRABANTIA
FLANDRIA
Louanium
Colonia
Treueris
Rhenus fl.
Amasius flu.
FRISIA
VESTFALIA
Visurgis fl.
HESSIA
Francfurtum
FRANCONIA
BELGICA
LOTARINGIA
Maguntia
CAMPANIA
Tullium
Argentina
GER MANIAE PARS
Herbipolis
Basilea
Vlma
BVRGVNDIA
Visontium
Tigurum
GALLIA
Constantia
HELVETIA
RHETIA
Geneua
SABAVDIA
Lugdunum
Verona
DELPHINATVS
Mediolanum
Auinion
Padus fl.
LVMBARDIA
PROVINCIA
Genua
Massilia
MARE
LIGVSTICVM

OCEANVS
GERMANICVS
HOLANDIA
Hamburga
Traiectū
Embde
Bremis
Luneburga
FRISIA
VESTFALIA
Brunsuiga
Antuerpia
Amasus fl.
Visurgis
Cassilia
BRABANTIA
Gelria
Erfurdia
Colonia
HESSIA
Aquisgranum
TVRINGIA
Francfurtum
Mosa fl.
Mosella fl.
GERMA
Treueris
Spira
Herbipolis
LOTARINGIA
FRANCONIA
Norinberga
Tullium
Argentina
Tubinga
Ingolstadium
Vlma
Basilea
Rhenus fl.
Augusta
Monachum
Lycus fl.
SVEVIA
Berna
HELVETIA
Oenipons
SABAVDIA
Tridentum
Brixia
LVMBARDIA
Padua
Cremona
Mediolanum

DA NIA
SELANDIA
Lubec
Dantiſcum
PRVSSIA
Sueuus fl.
Stetinum
SAXONIA
POMERIA
Poſnania
Iſtula fl.
Albis fl.
Berlinum
Brandeburgū
MARCHIA
Francfurtum
POLONIAE PARS
Viteberga
Lipſia
SILESIA
Cracouia
Odera fl.
MISNIA
Breſla
NIA
Olomuncia
Praga
MORAVIA
Ratiſpona
BOEMIA
Poſonium
Vienna
Danubius fl
Patauia
Linza
AVSTRIA
BAVARIA
Strigonium
Saliſburga
Gretta
CARINTHIA
STIRIA
Drauus fl.
ATHESIS
Villacum
HISTRIA
Beta
Tergeſte
Sauus fl.
CROATIA
Venetiæ
Scardona

Mōs reg.
Dantiscum
PRVSSIA
Marieburgum
SAMOCITIA
SARMA
Toronia
Vilna
MASSOVIA
Gnesna
Plocia
MAIOR PO
LONIA
Varsouia
Lublinum
Petricouia
Lutzk
Sendomiria
Istula fl.
Premislia
Cracouia
RVSSIA
MINOR POLONIA
Leopolis
Caminecia
Cassouia
VNGARIAE PARS
MOL
DAVIA

Riga
LIVONIA
Marieburgum
TARTARIA
AGATHYRSI
Tanais fl.
PLESCOVIA
LITHVANIA
MOSCOVIA
Grodno
Smolentzko
HAMAXOBII
SCYTHIA
Kiouia
MAEOTIS
BASTERNAE
Borysthenes fl.
PODOLIA
TAVRICA CHERSONESVS
Caffa
Nester fl.
GETAE
PONTVS EVXINVS

Leopolis
Bartfa
Ri.dom.
Cassouia
Carpatus m.
Cremnicia
Bistricia
Agria
Posonium
Vacia
TRANSYLV
Debricia
Strigonium
VNGARIA
Buda
Varadi
Colocia
Ticia fl.
Alba regalis
Segedinum
DACIA
Quinque ecclesiæ
Drauus fl.
Peta
SERVIA
Bellogradum
RASCIA
Sauus fl.
BOSNA
Orbelus m.
Scardona
Scardus mons
BISALTIA
DALMATIA
MARE
Ragusium
MYGD
Haliacmon fl.
NIA
ADRIATICVM
MACE
Dyrrachium
PAEONIA

Caminecia
PODOLIA
Boristhenes fl.
Pruth fl.
Nester fl.
Soſſauia
MOLDAVIA
Fellinum
NIA
Corona
Kilia
Brayle
PONTVS
Tergouiſtia
Alutas fl
VALACHIA
BVLGARIA
Rufsi
Varna
Danubius fl
Nicopolis
Bizantium
Sophia
Adrianopolis
Athira fl.
THRA CIA
PROPONTIS
Hæmus mons
Neſſus fl.
Hebrus fl.
Selimbria
Aenos
Abdera
Callip olis
Aby dus
Imbrus
Philippi
Samothrace
Strymon fl.
Amphipolis
Tenedus
ONIA
Lemnus
Apollonia
Athos
Axius fl.
MARE AEGAEVM

Dyrrachium
Haliacmon fl.
Berrœa
EMATHIA
MACED
ADRIAS
Apollonia
ALBANIA
Aulon
Elyma
Acroceraunia
Hypata
Pindus
DORIS
EPIRVS
Buthrotum
Acheron fl.
ACARNANIA
Ambracia
AETHOLIA
Calydon
Naupactu
Corcyr
Cephælenia
Echinades
ACHAIA
Ithaca
Patræ
Zacynthus
Elis
Pisæ
Alpheus fl.
Strophades
Pylus
Trœzen
Methone
Corone
MARE IONIVM
Acritas prom.
Theganusa

Thessalonica
Axius fl.
Pella
Thermaicus sinus
arethos
MAGNESIA
ONIA
Sciathos
Scopelos
Iolcos
MARE AEGAEVM
Larissa
THESSALIA
Pelasgicus sinus
Scyro
Sperchius fl.
ACHAIA Opus Thebæ
Ceneum p.
EVBOEA
Ismenus fl.
Delphi PHOCIS
BOEOTIA
Anticyra
Aulis
Chalcis
Megara
Ilissus
Athenæ
Eleusis
Caphareus
Sunium pro
Aegina
Corinthus
Salamis
Andros
Sycion
Asopus
Epidaurus
Argos
ARCADIA
Mycenæ
Inachus fl.
Mantinea
Lerna
LACONICA
Eurotas
Sparta
PELOPON
Malea pro.
Tenarū pr.
Githium
MARE CRETICVM
Cythera
CRETAE PARS

C

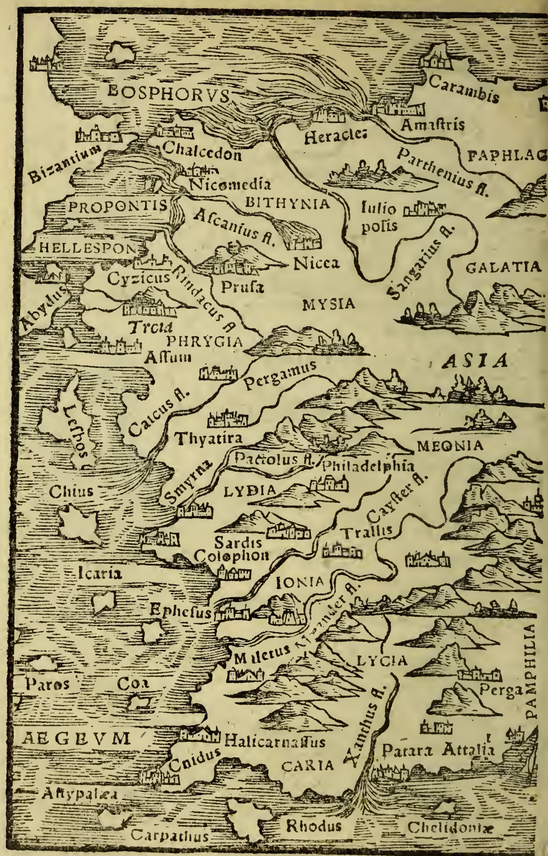
Alpes
HISTRIA
Tergeste
Brixia
Aquileia
Pola
VENETI
Tridentũ
Venetiæ
Verona
Patauiũ
MARE
Bergo
num
Mediola
num
Cremona
Mantua
INSVBRES
Rauenna
Ariminum
Ferraria
Ticinum
VMBRI
Bononia
Padus
Parma
Mutina
IT
Placentia
Apenninus m.
Dertona
Florentia
Perusia
Spoletu
LIGVRES
TVSCI
Genua
Pisa
Tibris fl.
Sena
LATINI
LIGVSTICVM
CORSICA
SARDOVM
SARDINIA

cardona
ILLYRIA
Ragusium
ALBANIA
Dyrrachium
ADRIATICVM
Valona
Garganus mons
Hidruntum
PICENI
Sulmo
Sipuntum
Brũdusiũ
CALABRI
APVLI
Nursia
Aquila
PELIGNI
Venusia
Tarentum
Iapygiũ
SABINI
SAMNI
TES
Metapon
tum
Aquinum
IRPINI
Capua
Neapolis
Salernum
Pæstum
Croton
Lacinium
Caieta
CAM
PA
NI
Petilia
LVCANI
BRVTII
Strongyle
Rhegium
Leucopetra
Lipara
Messana
TYRRHENVM
Vulcania
SICVLVM
SICILIA
Vstica
Siracusæ
Panormus

CYPRVS
Seleucia
Laodicæa
CASIOTIS
Tripolis
Berytus
PHOENICIA
Sidon
NEPHTALIM
MARE SYRIACVM
Tyrus
ASER
Cæſarea Philippi
Prolemais
ZABVLON
GALILAEA
Carmelus
Cæſaria Straton
ISACHAR
Capernaum
DECAPOLIS
MANASSE
Genaſar
EPHRAIM
Ioppe
Tiberias
Samaria
Lydda
BENIAMIN
Hieruſalem
Iericho
RVBEN
Accaron
DAN
IVDAEA
Iordanis
Eſbon
Azotus
Aſphaltites
Aſcalon
IVDA
Hebron
Gaza
IDVMAEA
MOABITA
Siceleg
Berſeba
Sina
SIMEON
Sirbonis p.
Petra
ARABIA PETREA

Hierapolis
Antiochia
Europus
Nisibis
SYRIA
Carræ
Apamea
Euphrates fl.
MESOPOTAMIA
Libanus mons
Palmyra
Resapha
Ninus
Damascus
Ctesiphon
COELESYRIA
MANASSE
TRACHONITIS
Chrisorroas fl.
Babylon
Aurana
Gadara
GAD
Scythopolis
AMMONITAE
Orchoa
CHALDAEA
ARABIA DESERTA
SIN. PER
SICVS

BOSPHORVS
Carambis
Amastris
Heraclea
PAPHLAG
Chalcedon
Bizantium
Parthenius fl.
Nicomedia
BITHYNIA
PROPONTIS
Ascanius fl.
Iulio posis
Sangarius fl.
HELLESPON
Nicea
GALATIA
Cyzicus
Rindacus fl.
Prusa
Abydus
MYSIA
Troia
PHRYGIA
Assum
ASIA
Pergamus
Caicus fl.
Lesbos
Thyatira
MEONIA
Pactolus fl.
Philadelphia
Chius
Smyrna
LYDIA
Cayster fl.
Trallis
Sardis
Colophon
Icaria
IONIA
Ephesus
Miletus
LYCIA
Paros
Coa
Perga
PAMPHILIA
Xanthus fl.
AEGEVM
Halicarnassus
Patara
Attalia
Cnidus
CARIA
Astypalæa
Rhodus
Chelidoniæ
Carpathus

PONTVS EVXINVS
Sinope
ONIA
Amissus
Themiscyra
Cerasus
Trapezus
Thermodon
LEVCOSYRI
Amasia
Ancyra
Sebastopolis
CAPPADOCIA
Iris fl.
Didymus
MINOR
Euphrates fl.
PISIDIA
Melitena
Antiochia
LYCAONIA
Listra
Iconium
Derba
ARMENIA MINOR
Cydnus fl.
Taurus mons
Eurimedon fl.
CILICIA
Tharsus
Samosata
Corveus
Soloe
Issus
Amanus m.
SINVS ISSICVS
Hierapolis
Seleucia
CYPRVS

e4

HIPPOPHAGI
Hyperborei m
TARTARIA
IAXAMATAE
SARMA TIA
SINDONES
GALACTOPHAGI
Caucasus m.
CORAXI
CIMERII
Dioscurias
ALBANIA
COLCHIS
Cyrus fl
PONTVS
IBERIA
MARE CASPIVM
Trapezus
Artaxaca
ARMENIA
MARGIANA
MEDIA
Tignacerta
HIRCANIA
ASIA MIN.
Samosata
Edessa
Ecbatana
Nisibis
ASSIRIA
MESOPO TAMIA
Arsatia
Hecatom pylos
SYRIA
Ninus
PARTHIA
Babilon
CHALDAEA
Persepolis
IVDAEA
Susa
PERSIA
CARMANIA
DRAN
SINVS PERSICVS
CHELONO PHAGI
Mecha
ARABIA FELIX
Saba
OCEANVS INDICVS

ANTROPOPHAGI
SCYTHIA
Imaus
mons
SERICA
Iaxartes fl.
ASIA
BACTRIANA
SACHA REGIO
SOGDIANA
Emodii
montes
ARIA
PAROPA
NISVS
Buce
phala
GYMNOSO
PHISTAE
Ganges fluuius
ARACHOSIA
CASPIRIA
Palimbotra
CIANA
GEDROSIA
Indus fluuius
INDIA
BRACMANES
TAPROBANA

Calpe
Fretum
Herculeum
MARE
Cercinna
Tingi
Cartenna
Malua
Icosium
MAVRI TANIA
NVMIDIA
Amsaga fl.
Colops
Cirta
Vtica
Bragada
Carthago
AFRICA
Atlas maior
GETVLIA
NIGRITAE
Niger fl.
LYBIA INTERIOR
HESPERI AETIOPES
Circulus Aequinoctialis
ICHTHYOPHAGI
AGIZIMBA
OCEANVS

MEDITERRANEVM
LYBICVM
Paraetonium
PHARIVM
IVDAEA
Syrtis
Pelusium
Cyrene
Alexandria
Mareotis
Sirbonis pal.
Tanis
Phileni
MARMARICA
Babylō
Cinyps fl.
Memphis
Cynopolis
Heliopolis
Ammon Oasis
ARABIA
AEGYPTVS
MARE RVBRVM
Saba
Hermopolis
Tentyra
Diospolis
Syene
GARAMANTES
Elephantina
TROGLODYTAE
MEROE
AFRICA
AETHIOPIA
Nilus fl.
ELEPHANTOPHAGI
BLEMIAE
ANTROPOPHAGI
Montes Lunæ

BRVTII
Strongyle
Rhegium
Pelorum
Lipara
Meſſana
Vulcania
Aethna
Taurominiũ
Leontium
Catana
Vſtica
Megara
SICILIA
Siracuſæ
Panormus
Hybla
Pachynum
Drepanum
Agrigentum
Lilybæum promont.
Melite
MARE MEDITERRANEVM

